

Szendrő László: A győztes – I. díj

A Mozgásban c. fotókiállítás képei a 8–9. oldalon

Komlós Attila

Írország

5. oldal

Rónaky Edit

Gyöngyfa

11. oldal

Kurucz Gyula

**Kapuvár
és az ő kórháza**

19. oldal

Kocsis József

Szélcsend

3-4. oldal

Bányai Tamás

Ingyen szerelem

23. oldal

Kamarás Klára

Nászmenet

22. oldal

Jéki László

**Fizika a XX. század
hajnalán**

21. oldal

Winkler András

Örök társunk: a fa

7. oldal

Videcz Ferenc

Ipszilonnal avagy...

10. oldal

Tartalom

Kocsis József:	
Szélesend	3–4
Komlós Attila:	
Írország	5
L. Csépanyi Katalin:	
Káplár László Jó Ember Díj	6
Winkler András:	
Örök társunk: a fa	7
Tám László rovata:	
Mozgásban	8–9
Videcz Ferenc:	
Ipszilonnal avagy...	10
Rónaky Edit:	
Gyöngyfa	11
Antos Árpád:	
Barangolások Erdélyben	12
Szarvas István írása	
Taxis Posta	13
Kardhordó Kálmán:	
Bélyegvilág	14
Fiatalok oldala	
Versek	15
Rejtvények, varázskép	16–17
S. Bálint Mária: „Beszéljessünk	
Európa jövőjéről!”	18
Kurucz Gyula:	
Kapuvár és az ő kórháza	19
Czupy György:	
Az ormánsági falu	20
Jéki László: A fizika	
a XX. század hajnalán	21
Rónai Béla: Magyarul – magyarul	
Kamarás Klára: Nászmenet	22
Bányai Tamás:	
Ingyen szerelem	23
Dr. Vargha Dezső:	
„Hol vannak a katonák?...”	24
Mess Béla: Tisztelgés	
Bonyhád előtt	25
Juhani Nagy János:	
A könyves ember – 1.	26
Motesiky Árpád (Szlovákia):	
Már csak emléküik maradt	27
Szigetvári Krisztián 2/3 oldala	
Rónaky Edit: Humor	28
Logika- és memóriafejlesztés	29
Szarvas István írása	
Bandi András írása	30
Rádióműsor, könyvajánló	31

Lelkes Miklós

A gyermekkori erdő

Szép volt a gyermekkori erdő,
gyönyörűszép.
Lombok között fehér a kéknek
mondott mesét.

Pókhálófény villant el itt-ott
ezüstbe át,
s látom lepkék légben merengő
pillanatát.

Vágytam, félttem, szerettem, éltem
rengetegét.
Zöld rések közt kék a fehérnek
mondott mesét.

Eltűnődtem: mennyi volt-élet
mit eltakar
múlttá fakult, süppedő álmú
barnás avar!

Gyík ragyogott, kakukk kakukkolt,
felhő szaladt,
madárhang-hídon ott futottak
manószavak.

Igaznak tűnt minden: az árnyék,
sötét kezek,
óriás, mely ráncos faarccal
ijesztgetett,

a törpék is, számóca-sapokák
tánca, s a dal,
mely este ül hallgató hegyre
álmaival.

Ma sejtem, mi igaz – a bánat,
gyönyörűszép,
hogy minden közeliben távol,
a messzeség,

és lehet, hogy semmi, de semmi
nincs mi való:
csak könnyünk, az égtükrű ének,
elcsilllogó.

Lapunkat rendszeresen szemlézi Magyarország legnagyobb médiafigyelője

az **OBSERVER**

Observer Budapest
Médiafigyelő Kft.

1084 Budapest, VIII., Auróra u. 11. Tel.: 303-4744, <http://www.observer.hu>

Közérdekű magazin

Szerkeszti: **L. Csépanyi Katalin**

Kiadja a Héthatár Bt. A kiadásért a kiadó vezetője felel.

Postacím: 7614 Pécs, Pf. 59.

A kiadó címe: 7761 Kozármisleny, Mikszáth Kálmán u. 24.

Telefon/fax: 72/370-264 • Mobil: 30/575-3997 • e-mail: hethatar@t-online.hu

Internet elérhetőség: www.hetedhethatar.hu, hethatar@hetedhethatar.hu

Tördelés: Edenscript Kft. 7625 Pécs, Vilmos u. 39/a., www.edenscript.hu

Előfizethető a kiadónál.

Előfizetési díj 12 számra: 1150 Ft.

Bankszámlaszám: 50100112-12005985

Készült a Bornus Nyomdában, Pécs, Közraktár u. 4-6. Felelős vezető: Borbély Tamás

ISSN-1418-1096

HETEDHÉTHATÁR

Rövid határidővel, precíz munkával vállaljuk
színes és fekete fehér szórólapok, prospektu-
sok, névjegykártyák, újságok, könyvek grafikai
tervezését, tördelését, nagy és kis példány-
számokban történő sokszorosítását.
Vállaljuk idegen nyelvű anyagok fordítását és
teljes körű magyar nyelvű kivitelezését.

EDENSCRIPT Oktató és Szolgáltató Kft.
7625 Pécs, Vilmos u. 39/a.
Telefon: 72/21-20-21, Fax: 72/532-136
Mobil: 20/9760-649, 30/500-84-13
E-mail: cserv@edenscript.hu
www.edenscript.hu

Amennyiben kedveli lapunkat, támogassa a Hetedhéthatárt előfizetéssel!

Kérésre postai utalványt küldünk (7614 Pécs, Pf. 59.). Bankszámlaszám: 50100112-12005985

Kocsis József

József Kocsis

Szélcsend

1.

A szélcsendnek van most ideje, a szélvédett létezésnek, a viharok nélküli, emlékeztető, gondolkoztató, álmództató nagy csendességnek, amely nem hiányállapot, telítettség inkább, valamiféle véglegesség, befejezettség; erő van benne, maga alá gyűri az időt, szétterpeszkedik a létezés zsugorodó határai közt, betölti hézagait, benyomul a résekbe, jelen van mindenütt anyagszerűségével, belső mozgalmasságával. Benne lüktet még minden korábbi mozgás képzete, kis moccanások, lebennen benne, gyengülő és kihagyásos álmok, szellőnyit legalább, amíg elcsendesedve emlékké szelídül minden, és a szél fogyatkozása szélesendé súlyosodik és megmutatja magát tömörödve, keményebb szövetűvé dermedten, kíméletlenül.

2.

Az idős hölgy ritkán van egyedül. Olykor régi fotóalbumokat lapozgat, ismerős és ismeretlen arcok veszik körül, a legtöbbről nem

emlékszik ennyi évtized távlatából, másokat csak találgat, de a hozzá legközelebb állókkal meghitt kapcsolatot ápol. Átrendezi néha a gyűjteményeket, az összetartozókat egymás közelébe csoportosítja, foltokat hagy köztük üresen; olyan érzés tölti el ilyenkor, mint kislány korában, amikor a babáival játszott, s maga köré gyűjtve kényeztette közülük a szívéhez közel állókat. Mintha tárt ablakokból néznének ki, átkiabálhatna hozzájuk, vagy inthetne nekik, és akár ők is integethettek, de elnéznek mellette, mintha nem látnák őt, talán az ablaküveg tükrözése vakítja őket. Néha mégis rászánja magát némelyik, és sétára indul a szobában, egyikük nemrég az íróasztalon mászkált, nagy gombolyagot húzott maga után, az asztal szélénél visszafordult, és toltta maga előtt a gombolyagot, meséli. Furcsa kalap volt a fején, hosszú fehér ruhájában állt egy darabig, aztán eltűnt, csak a kalap maradt a helyén, akkor látszott, hogy nem is kalap, hanem az asztal fölé lógó lámpaernyő. Látja növekvő zavaromat, megnyugtat, nem bolondult ám meg, tudja, hogy akik benépesítik időnként a lakását, nem valóságosak. Meggyőződött erről, a botjával rájuk suhintott eleinte, de nem tudta elérni egyiket sem. Mert csak képzelődöm, mondja. Talán valamelyik gyógyszer mellékhatása. Hallucináció, mondja, aztán kijavítja magát, látucináció. Humoránál van, szójátékot gyárt, a szeme élénken csillog.

3.

A meggyfának támasztott létra meglehetősen rozoga, a vastagabb párhuzamosok között két végükön hegyezett seprőnyél-darabkák a létrafokok, fűrt lyukakban forognak, lötyögnek lazán. Összeszáradt, sűrű és repedezett az egész tákolmány.

– Vigyázz, kislányom, még lepottyansz nekem...

Namma tartja a létrát, a lábával is kitámasztja, el ne csússzon, de maga sem biztos abban, hogy meg tudná fogni, ha megindulna.

4.

Az idős hölgy a mosdó felé indul, érzi, sietni kell. A botjáért nyúl, nem találja, úgy látszik, nem a szokott oldalon támasztotta a heverő széléhez. Nemrég kényszerült támaszra, gyöngének érzi magát, elbizonytalanodott, fél, hogy bot nélkül elesik, és akkor várhatja, amíg rátalál valaki. Nem szereti ezt a botot, elzuhan mindig, a legváratlanabb pillanatokban riad fel a csattanására, ilyenkor le kell

(folytatás a 4. oldalon)

Lapunk támogatói:

BIOKOM Kft.

BÉV Rt.

Bázis-Art Generál

Finish 987 Kft.

Szigetvári Takarékszövetkezet

(a szigetvári és Szigetvár környéki iskolák általa jutnak hozzá lapunkhoz)

Iparos Kisvendéglő

Éger-Fatál Bt. Kecskemét

Netmester Produkció

www.netmester.hu

Tisztelt Olvasóink! Magazinunk ezentúl havonta jelenik meg. A következő számot augusztus 4-én vehetik kézbe, egyelőre hasonló formában, mint az eddigi példányokat. A jövőbeli terveink:

a lap oldalszámait növeljük, továbbá színes borítóval kívánunk megjeleníteni.

Az előfizetőknek annyi számmal növekszik meg az előfizetési időszak, amennyit befizettek.

Kocsis József

József Kocsis

Szélcsend

(folytatás a 3. oldalról)

hajolnia érte, mást nem tehet, pedig tudja, bármikor utána eshet, ezért csak hosszas manőverezéssel tudja nagy keservesen fektéből fölcsalogatni. Most erre nincs idő, megpróbál inkább bot nélkül elindulni, talán sikerül; nemrég, amikor még kijárt a térre, az újságos bódénak támasztva felejtette, amíg mellette a padon erőt gyűjtött a visszaúthoz. Maga lepődött meg a legjobban, amikor észrevette, hogy bot nélkül ért haza. Ha akkor sikerült, miért ne sikerülne most is? Főlegyenesedik és elindul lassan, a szándéka ez legalábbis, csak odaérjen időben, koncentrálni erősen, érzi, feszíti nagyon a szükség, hiába, toporog csak egy helyben, nem halad előre, mintha húzná valami visszafelé iszonyú erővel. Erőlködik még egy ideig, aztán megáll (eddig is állt), megadja magát a sorsának.

5.

A Singer varrógép kerekét mintha az idő forgatná zakatolva, megzörren fáradtan, lelassulva pörög, a felső kisebb kereket időnként kézzel kell noszogatni, hogy a lábajtású pedál kimozduljon a holtpontról és tovább futhasson kattogva, zörömbölve a megviselt szerkezet.

Namma hunyt szemmel elvégzi a szokott műveletsort, csak a tübefűzéssel van gondja, egyre gyakrabban, a gép csatarászásától megfiatalodik, mintha visszafelé forogna az idő kereke, keze alól virágok bomlanak ki a tü alól türemkedő anyagon, andalító időutazás ez, távol valahol fölsejlik Karádi bűgő altja, és a virágok az ölébe hullanak, lefordulnak a varrógép széléről vastagon, mintha igazi virágok halmozódának csokorba.

Most valami egyszerű anyagot talált, mondja a telefonba, és kitalálta, hogy ruhát varr magának karácsonyra. Naponta beszámol, hol tart, fáradhatatlan. Aztán kiábrándultan közli: elkészült, de nem lett szép, inkább nagyon csúnyának mondaná. A ruha – karácsonykor

látjuk rajta – remekmű: szabása pontos, kidolgozása finom. Nincs is vele baja. Csak ahogy őrajta áll ez a ruha. Ahogy a tükörben meglátta magán. Mutatja is: lóg mindenhol, kidudorodik a hasa, idétlenül vékony karok állnak ki belőle.

Áll előttünk kilencvenöt évesen, és nem tudja, mennyi erő és harmónia sugárzik belőle, azt gondolja, vigasztalni akarjuk; és tényleg azt mondanánk vigaszul, hogy szép, ha nem volna is az. Csakhát valóban szép.

6.

– Kellene egy másik sétabot.

Az idős hölgy tesz egy kört a szobában, botja lépésenként meg-megzörren fémesen.

– Ezt nem szeretem benne. Hogy hangoskodik. Egy sétapálca legyen diszkrét, ne zörögjön. Ez úgy zörgölődik, mint egy járógép, messziről árulkodik.

Értem, mire gondol, gyerekkoromban hallhattam ilyen fémhangon rezzető biccenéseket, a gyerekbébulásból kigyógyult kortársaim sínek közé fogott lábainak mozdulását kísérte ilyesféle döccenő zörömbölés. Rossz asszociációkat kelt ez a hang. Az öregség magában is elég bajnak, kár ahhoz betegségképzetet társítani. Ha elkerülhető.

– Ez a fémpálca állítható, attól ez a zörgés – mondom.

– Gondolod, hogy még nőhetek? Százévesen? Igaz, igencsak megyek össze-fele, de talán idő nincs annyi, hogy ennek jelentősége legyen. Egy fából készült botot szeretnék. Drappot. Csúszásgátló gumival.

Meggyőzött.

Az új, fából készült, drapp sétapálca magasságát mérték után beállítom, a felesleget lefürészelem, a végére visszahúzom a csúszásgátlót.

Örömmel veszi kézbe, kipróbálja azonnal.

– Itthon még csak megvolnék azzal a zörgéssel. De utcára mégiscsak alkalmasabb lesz ez az új.

Utcai sétára. Erre nem gondoltam. Pedig arra kétségtelenül alkalmasabb. És ha nincs is vasból, elnyúhatetlennek látszik.

7.

Más-más városban laknak ők ketten, tudnak egymásról, akikhez kötődnek, összekapcsoljuk őket: hozzuk-visszük a híreket, üzeneteket, jókívánságokat, minden fontosat tudnak hát egymásról. Egyedül élnek, nem magányosak mégsem, egyedülvalóságuk évtizedes életforma, csak a tér válik egyre szűkebbé körülöttük.

A telefon lehetne talán alkalmas eszköz, hogy a személyes érintkezés körét egymásra is kiterjesszék elérhető világukban. Az idős hölgy a kezdeményező, Nammánál megcsörren a telefon. Nehezen kapcsol, eltart sokáig, mire a hívót azonosítja. Örvendezik nagyon, és gyöngé hangján ezt mondja is mindjárt; a másik telefonvégen a gyöngén halló érzékeli, hogy megkeresése célba ért, örül ennek, nem kis dolog ez, mondja is, de nem biztos abban, hogy a másik ezt hallja, tapogatózó neszek, erőtlen hallózások és csendek váltogatják egymást, követhetetlen eredetű szövegfoszlányok tartanak valahonnan valahová, beleolvadnak az iránytalan háttérzajba, amely kapaszkodónak alkalmas mégis, onnan elrugaszkodó válasz üzenetek úsznak el egymás mellett; egyik sem érti jól a másikat, próbálkoznak sokáig türelmesen, mégsem boldogulnak, valami nem akar működni sehogysem.

Nevetve elmeséli mindketten éteri (vaskosan földi) kalandjukat egymással, és mi velük nevetünk külön-külön, és elmondjuk mindkettőjüknek, hogyan nevetett a másik a saját nyomorúságán, hogy csak kifog rajtuk az idő, hiába minden, mi pedig örülünk, hogy ezen nevetni tudnak, és hogy mi is velük nevetünk, hogy ők ketten milyen jókat nevetnek magukon, és hogy addig sem gondolunk arra, hogy a vonalban az ismerős hallózások egyre messzebből hallatszanak, és hogy a csend közöttük egyre feltörhetősebb.

IPAROS KISVENDÉGLŐ

... NEM CSAK IPAROSOKNAK

Magyaros és nemzetközi ételekkel várjuk Önt.
Különtermeinkben 20-tól 140 főig rendezvényeket,
igény szerint kitelepülést vállalunk.

Pécs, Rákóczi út 24-26. Tel.: 72/333-400, 20/975-0042

Nyitva: minden nap 11.30-22.00-ig

Komlós Attila

Komlós Attila

Írország – 10.

Kirándulások Nyugat-Írorszában

Sorozatunk mostani részében felkeresünk egy középkori várkastélyt, teszünk egy sétát Connemara tőzegvidékén, átme gyünk a fantasztikus Achill-szigetre, majd ellátogatunk Leenane falucskába, mely egy híres filmből vált ismertté.

A középkori megerősített lakótornyok jellegzetes példája a 16. századi Dunguaire várkastély. Nevét Connaught 6. századi királyáról, Guaire-ről kapta. Különlegessége, hogy az 1600-as évektől egészen a múlt századig egyetlen család és leszármazottai birtokolták. 1924-ben vásárolta meg egy orvos-irodalmár, aki felújíttatta az építményt, annak ellenére, hogy sosem lakott benne. 1954-ben Christobel Lady Ampthill tulajdonába került a kastély, aki lakhatóvá tette azt.

Dunguaire

Az alsó szintek középkori berendezésük, kandallóval, nehéz bútorokkal. A tetőteret pedig – a Lady egykori otthonát – a 20. század közepének stílusában rendezték be, elektromos hálózattal, központi fűtéssel látták el. 1966-ban nyílt meg a nagyközönség előtt, azóta múzeumként funkcionál, alkalmanként középkori eseményeket rendeznek benne.

A Twelve Bens vonulataitól északnyugatra elterülő vidék Connemara. A gyakran ködbe burkolódzó területre az Atlan-

ti-óceán felől bőséges csapadék érkezik. A nedves klíma és a tápanyagban szegény talaj egy érdekes folyamat, a tőzegképződés alapját adja. A talajvíz feletti rétegben csak a fűfélék és a mohafélék képesek megélni; az elhalt növényi részekből képződik a biokémiai szenesedéssel kialakuló üledékes kőzet, a tőzeg. Itt, a Connemara Nemzeti Park területén indulunk egy túrára, miután megtekintettük a látogatóközpontot, ahol képet kaptunk a vidék növény- és állatvilágáról, valamint betekintést nyertünk a tőzegkitermelés- és felhasználás történetébe, továbbá az annak következtében előidézett természetkárosítás elképesztő méreteibe.

Túra a lápvidéken

A túraútvonal szinte teljes hosszában a nedves talaj fölött kiépített fapallókon haladunk. Belegondolni is rossz mi történe, ha véletlenül lelépnénk a pallókról: a mocsár minden bizonnyal rövid idő alatt beszippantaná a szerencsétlenül járt turistát...

Connemarából a kedvelt üdülőhelyre, Írország legnagyobb szigetére, az Achill-szigetre utazunk. A sportolni, horgászni vágyókat hegyek, csipkés sziklák és hosszú strandok várják. Egy csendes tengeröböl mellől indulunk túrázni. Jelzett útvonalak híján „toronyiránt”, fel a körülbelül 200 méter magas, nedves fűvel

borított hegyoldalra. Persze nem csupán amiatt mászunk fel a hegyre, „mert ott van”, hanem azért a lélegzetelállító panorámáért, ami a hegytetőről elének tárul. A hegy, mintha letörték volna a nyugati oldalát, szinte függőlegesen szakad bele az Atlanti-óceánba. A meredek sziklafal alját valahol a mélyben a hullámok verdesik, itt-ott félelmet nem ismerő birkák legelésznek. Teljes a csend és a nyugalom, ez nem a tömegturizmustól hangos vidék, ide tényleg csak a természet megszállottjai zarándokolnak el. A túra után visszamegyünk az öbölhöz, ahol a széles fővenyen lehet napozni, a bátrabbak megmártózkodhatnak az óceán hideg vizében.

Az óceánparti pihenés után Leenane falucskába látogatunk el.

Leenane, balra a Gaynor's Pub, The Field Bar

Az ír filmek kedvelőinek „kötelező” program, ugyanis ebben az egyetlen utcából álló faluban és annak környékén forgatta Jim Sheridan „A rét” című alkotását, mely nagyszerűen ábrázolja az itteni vidék múltbeli nehéz életét. Betérünk egy-egy pint sörre a Gaynor's Pubba – a film kocsmái jeleneteit itt vették fel, erre a bejárat fölött látható festmény is felhívja a figyelmet.

(A szerző felvételei)

Achill sziget, strandolás

Achill-sziget, az Atlanti-óceán

L. Csépanyi Katalin

Káplár László Jó Ember Díj – 2.

L. Csépanyi Katalin

Idén adta át először a Káplár László Emlékére Kulturális Alapítvány a Jó Ember Díjat. Mint arról előző számunkban hírt adtunk, az öttagú kuratórium – Dankházi Lajos (elnök, Budapest), Králik Ivánné (Pécs), Kurucz Gyula (Pécs), L. Csépanyi Katalin (Pécs), Tárkányi Béla (Debrecen) – úgy döntött, hogy az induló évben két díj kerüljön kiosztásra.

2006. évi díjazottak: Jó Ember Díj: **Káplár László** posztumusz; Jó Ember Díj: **Dr. Rideg Lászlóné** – a kulturált életminőségért kifejtett tevékenységéért (Judit Hagner alkotását vehette át). A jelöltek közül a 3. helyen végzett **Töttös Sándor** Bálint Ferenc kisgrafikáját kapta (Nőt Béla és Iлона ajándékát).

Dr. Rideg Lászlóné a díjjal

A díjátadási ünnepség a Pécsvaradi Várban volt, az István király szálloda lovagtermében, április 29-én. A jelöltekről, valamint az első Káplár László Jó Ember Díjasról, dr. Rideg Lászlónéról, Irmáról a júniusi számunkban írtunk. Most az ünnepség körülményeiről, továbbá a bánati bazsarózsáknál tett látogatásról szólunk.

Kurucz Gyula, Bogádi Kis György, Bandi András és S. Bálint Mária

Az István király Hotelben zajlott a díjátadás, köszönhetően Hamar Endrének, aki a rendelkezésünkre bocsátotta a lovagtermet. Az ünnepségen S. Bálint Mária – a pécsi Babits Gimnázium tanára – szavalt és énekelte, a koccintáshoz a villányi Szársomlyó Kft. – Czizler János – adta a bort, a süteményt pedig Fratanoló János biztosította. A mintegy egyórás díjátadási ceremónia után indultunk a Zengőre, ahol a virító bánati bazsarózsák társaságában töltöttünk jó pár órát. A hegyen S. Bálint Mária kezdeményezésére dalra fakadt a társaság – zengett tőlünk a Zengő. Gyönyörű volt az idő, fogyott a zsíros kenyér, a bor, az üdítő, a sütemény.

Káplár László életében a bánati bazsarózsa fontos szerepet játszott: családjával minden év áprilisában elmentek a Zengőre, tiszteletüket tették a pompázó bánati bazsarózsáknál. Ezért választotta a kuratórium a díjátadás időpontjának a bánati bazsarózsa virágzásának idejét.

A várbán, aztán a hegyen méltó körülmények között ünnepeltünk, emlékezve a Jó Ember Díj névadójára, Káplár László feledhetetlen személyére. Szülei, felesége, gyermekei, barátai – mind éreztük, hogy itt van velünk ő is, valamint mindazok, akik éppen külföldön vagy az ország más részén tartózkodtak – barátok, kollégák, volt osztálytársak –, és emiatt nem lehettek jelen. De lélekben mind a Zengőn voltak április 29-én. Feledhetetlenül szép nap volt.

Az alapítvány honlapja: www.hetedhethatar.hu/kaplar. Az alapítvány számlaszáma: 50800104-11096568 (kérésre csekket küldünk).

* * *

A Káplár László Emlékére Kulturális Alapítvány eddigi támogatói:

Philotherm Kft., Krakker Dezső, Budapest
 BÍOKOM Kft., Kiss Tibor, Pécs
 Dr. Kiss Endre, Pécs
 Szabados Géza, Budapest
 Tasnádi Péter, Pécs
 Leitold Csaba, Pécs
 Bokor Béla, Pécs
 Leidecker Lajos, Kozármisleny
 Judit Hagner, Németország, Wetzlar
 SÓvári Gizella, Budapest
 Fratanoló János, Pécs
 Szársomlyó Kft., Villány
 Balogh Imre, Pécs
 Dr. Németh Judit, Nagyatád
 Belényesi Csaba, Pécs
 Nőt Béla és Iлона, Pécs
 Králik Iván és Králik Ivánné, Pécs
 István király Hotel, Pécsvarad
 Antenna Hungária, Budapest
 Weinreich László, Pécs
 Komlós Attila, Pécs

Nokia 6103
Bluetooth headsettel

5 000 Ft
kezdőrésztől,
12 havi kamatmentes részletre*

Éld át az élményeidet újra meg újra!
A T-Mobile Cseh László és a 2006. évi úszó-Európa-bajnokság támogatója.

Szeretnéd, ha az úszó-Eb emlékezetes pillanatait később is bármikor felidézhetnéd? Akkor készíts fotókat vagy videókat Cseh Lászlóval és a többi magyar indulóval az új Nokia 6103-as mobiltelefonnal, amely most Bluetooth headsettel csupán 5000 forintos kezdőrésztől elvihető.

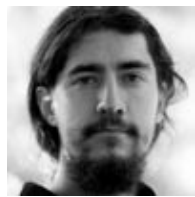
*T-Mobile egy kezeltéssel, illetve költségekkel. A kezeltéssel 250, plusz 1000 forinttal egy a kezeltéssel együtt, a kezeltéssel 1000 forinttal. Hosszú távú költségekkel. További információk a szolgáltatásunkról: 1138 a T-Mobile Magyarország Vállalatának ügyfélszolgálatán, 06-1-200-0100

T-Mobile
Jobb veled a világ

www.t-mobile.hu

T-Mobile üzletek:
Rákóczi u. 19. Nyitva tartás: H.-Sze.: 8:30 - 17:00, CS.: 8:30 - 18:00, P.: 8:30-17:00, SZo: 8:30 - 12:00
Bajcsy-Zs. u. 9. (Új Forrás Üzletház, az Árkád mellett) Nyitva tartás: H. - SZo.: 9:00 - 20:00

Szigetvári Krisztián Sziget Fesztivál 2006.

Szigetvári Krisztián

2006. augusztus 9–16.

Idén is megkezdődik rövidesen a nagy visszszámolás és újraindul Közép-Európa legnagyobb ifjúsági, kulturális rendezvényre, a Sziget Fesztivál. Igazán impozáns programkavalkádót ígér az augusztus 9. és 16. közötti hét nap. A nemzetközi sztárokon, a hazai első vonal legjobbjaival kívül a kultúra egyéb területeit is felöleli a fesztivál; a különféle sátrakban lesz színház, kabaré, kiállítás, szabadiskola stb.

Nemzetközi hírességeket és hazai csillagokat vonultat fel a Sziget Fesztivál leglátogatottabb programhelyszíne, a Nagyszínpad, ahová tízezreket vonz majd a Placebo, a Radiohead, a Rasmus, a gépies ütemekkel megtámogatott gitárzenét játszó amerikai Ministry, a tavalyi nagyszínpados Franz Ferdinand Skóciából és a holland Gathering.

A Nagyszínpadon

mindennap fellép egy-egy jól ismert magyar sztárzenekar és a többi színpad is felhőtlen szórakozást nyújt minden zenei ág kedvelőinek. A blues-sátor, a jazz-sátor biztosan nem fog üresen tároganni. A Világzenei Nagyszínpadon teszi tiszteletét Robert Plant és barátai zenekara. A legendás Led Zeppelin énekesét minden bizonyosan várják majd és ácsingóznak egy-két Led Zeppelin sláger felcsendülésére várva.

A szintén roppant népszerű Hammerworld Színpad ezúttal minden korábbinál változatosabb és sűrűbb műsorral kecsegteti a metal zene szerelmeseit. Soha ennyi külföldi zenekart nem sikerült még beszervezni, sőt első ízben indul be délutánonként a Rockinform Színpad, hogy teljesen kitöltse az időt a rockzene! A hazai élvonal mellett újabb külföldi nagyjúk durrantják be a hangládákat. Évente látogat immáron hazánkba a Morbid Angel, most első ízben találkozhat velük a Sziget-lakó közönség. De itt lesz többek között a svéd progresszív Evergrey, az angol doom Cathedral, az angol punk Exploited és az amerikai ipari-metal Fear Factory, hogy elkápráztassák a sátor vonzaskörébe tévedőket.

Az idei évben minden készen áll tehát az újabb eseménydús fesztiválra, mely kiváló nyári programot kínál minden közélről és távolról érkezőnek.

Winkler András

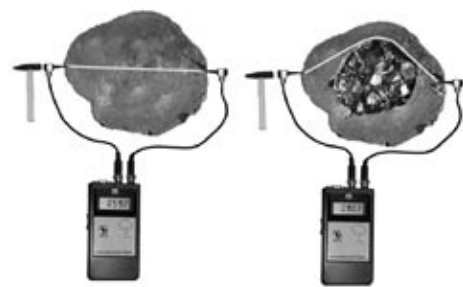
Örök társunk: a fa – 6.

Winkler András

Sokaknak vannak parkokban, sétányokon, utcákon kedvenc fája. Gyakran ok nélkül ítélik halálra ezeket a fákat, nagy szomorúságot okozva ezzel kedvelőiknek. Hangsebesség méréssel, az élő, lábönálló fákon is ki lehet mutatni az egészséges és beteg helyeket. Fial kutatóink dolgoztak ki egy ilyen eljárást, amellyel a hangsebesség változása alapján a fák sűrűségét is meg lehet határozni, anélkül, hogy kivágnák azokat.

Az alábbi ábrán egy ilyen mérés elve látható:

Fák hangsebesség méréssel történő vizsgálata

Egyre nagyobb szerepet játszanak napjainkban a gyenge faválasztékokból, a fafeldolgozás hulladékaiból és a valamilyen célra már felhasznált faanyagból készült farostlemezek és faforgácslapok. Mohácson farostlemezeket gyártanak. Az új gyártósoron, világszínvonalon készítik majd korszerű technológiával a kedvelt, nagyfelületű lemezeket.

A soproni fakutató a Hamburgi Egyetemen közös munkával az akác-fából és csertölgéből is készítettek cellulózt, és nagyon szép papírokat. Ezeket a fafajokat eddig kizárták a papír alapanyagai közül.

Egyik leggyakrabban használt bútorkészítés a szék.

A képen fiatal formatervező hallgatónk és fakutatók akácfa-

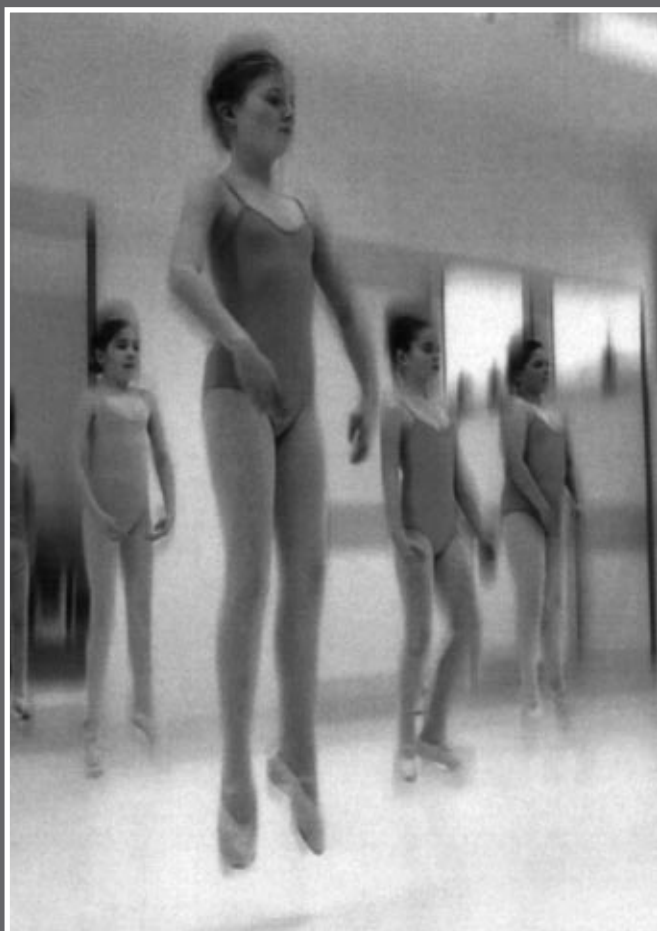
Akácfa-ból készült ülőbútorok. Standeiszky Dániel munkája.

ból készült ülőalkalmatosságai láthatók. A székek méretezése összetett feladat, hiszen a fafaj sajátosságain kívül a csomópontok méreteit, a ragasztást és a hallgatóság örökös nyugtalansági tényezőjét is figyelembe kell venni.

Utószó

Hazánkban a biomassza energetikai hasznosítása fontos, és még megoldatlan kérdés. Biomassza alatt ugyanis jelenleg szinte kizárólag a faanyagot értik, tehát a nagy fűtőművek közül egyre többen termelnek energiát faanyagból. Félő, hogy hazánk erdeit túlzottan terhelni, szegényíteni fogja ez az irányzat. A mi célunk az, hogy az a faanyag, amelyből értékes termék készíthető, ne kerüljön a máglyára. Hiszen mi reméljük, hogy örök társunk a fa. Erről szól a fával dolgozók szép dala is:

„A bölcsőtől már elkísér
Az egész élten át,
S ha munkád egyszer véget ér,
A sírba véle szállsz.”

Cseke Lászlóné: Ugrás – II. díj

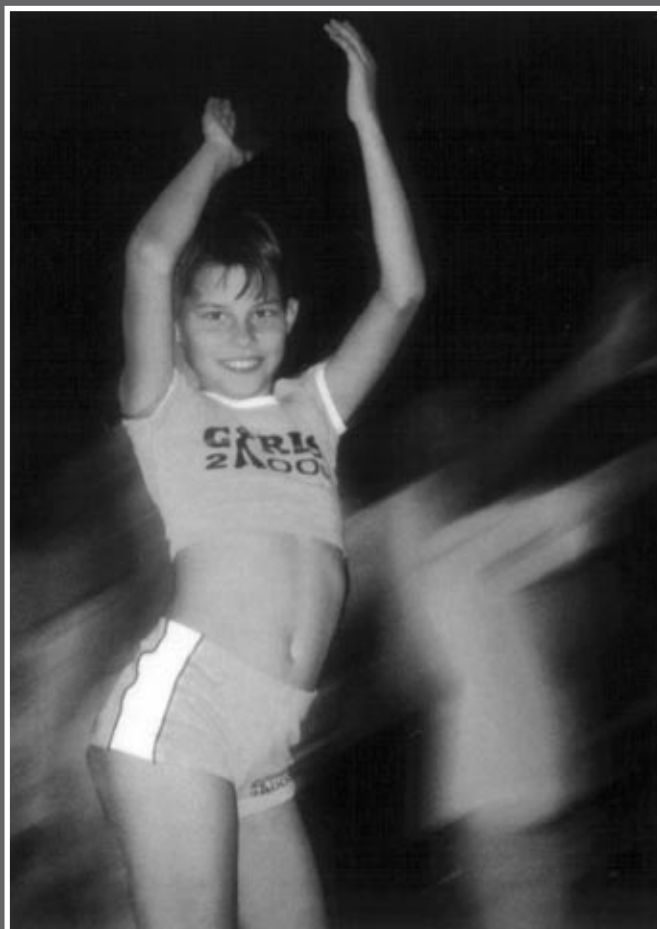
Komka Péter: Befutó – III. díj

Mozgásban

Dr. Pár Gabriella: Galopp

Szabó Gábor: Táncoló leány

Laky Rudolf: Hű de meredek –
Tám László által felajánlott különdíj

Cserjési Gábor: Pozicionálás

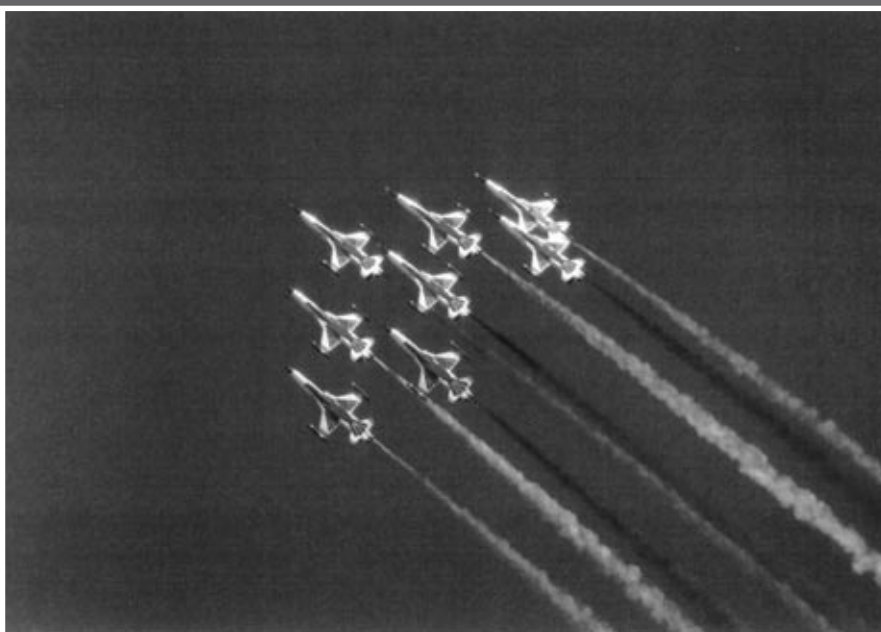

Nagy Zsolt: Őszi vízesés

Füleki László: Versenyben az idővel

Bakos Attila: Kötelékben

Mozgásban címmel rendezett fotókiállítást immár hatodik alkalommal a Magyar Telekom Csoport kommunikációs ágazata, karöltve a DTSE pécsi fotókörevel. A vállalatcsoport tagjai vehettek részt a pályázaton képeikkel. Az eddig rendezett kiállításokhoz képest kevesebb pályázó indult, így is 15 városból 35-en pályáztak, 162 képpel. A zsűri 52 fotót választott ki a beküldött anyagból bemutatásra, és négy szerző nyert díjat. A pécsi kiállítást egy éven keresztül még több mint tíz bemutatkozás követi.

Zsűritagként különösnek tartottam ezt az anyagot. Amatőröknek egy ilyen témát – „Mozgásban” – megadni, kiírni nagy kihívás lehetett a pályázók részére. A mozgás fényképezése még tapasztalt fotográfusoknak, profiknak sem tartozik a könnyű feladatok közé, hiszen a fényképezés, maga a fotó a pillanat megörökítésére hivatott elsősorban, a pillanatot „állítja” meg. Az ilyen képek elkészítése talán egy másfajta hozzáállást, gondolkodást is megkövetel az alkotóktól.

A díjazott képek valóban adták a mozgások sajátos élményeit, izgalmas pillanatait, a téma adta komponálások nehézségeinek megoldását. A Photoshop használata nagymértékben segített, megkönnyítette a fotográfusok dolgát. A technika adta lehetőségek nagymértékben hozzájárultak a mozgásillúziók kifejezéséhez, jó minőségű fotók elkészítéséhez. Külön említést érdemel a Magyar Telekom Fotógaléria által kiadott katalógus, mely az összes elfogadott fotót tartalmazza.

TÁM LÁSZLÓ

Videcz Ferenc

Ipszilonnal avagy közönségesen – 3.

Videcz Ferenc

Időközben megérkezett Zoli barátom. Hagyományos módon, boldogan, őszinte örömmel gratulált:

– Nagyszerű, Feri bátyám, megvan a háromszázadik! Minden az eredeti elképzelésem szerint alakult. Ezt az ülökét direkt erre az ünnepi alkalomra építettem Milán fiam segítségével, néhány héttel ezelőtt. Reménykedtem, hogy te fogod felavatni a kerek számú vaddal!

Tartózkodásom láttán kissé elkomorulva kérdezte:

– Talán már tudod Pistitől, hogy mi történt? Telefonon értesített, hogy...

– Semmit sem tudok, de beszélj érthetőbben! Csak nincsen valami baj?

– Bajnak szerencsére nem nevezhető, bár könnyen megtörténhetett volna... Inkább kellemetlenség...

– Most már valóban kíváncsivá tettél. Hallgatlak.

– Leshelyemnél váratlanul feltűnt egyik helybéli lakos vadász kollégánk. Ugyanoda akart ülni, ahol én tartózkodtam. Egyre emelt hangon folytatott szóváltásunkból kiderült, hogy otthon maradt társunk eltévesztette a beírás dátumát. Helyfoglalásunk a tegnapi napra szólt. Próbáltam megértetni a kárvalóttal a sajnálatos félreértés okát, de nem hallgatott meg. Felajánlottam neki, hogy rögvést távozzunk, de kijelentette:

– Két hónapja nem jártam a területen, és most egy jó ideig megint nem jövök ki! Mert már minden szarházi itt vadászik!

Zoli szavai hallatán nem tudtam, nevessek-e vagy bosszankodjam. Mindenesetre csomagolni kezdtem. Lám, nem kell megerőszakol-

nom önmagam, hogy ne felhőtlenül örüljek sikeremnek. Ugyanakkor az ismeretlenül rám ragasztott titulust inkább komikusnak éreztem, mint sértőnek. Hiszen annyi minden voltam már világéletemben! Elekes Pali és Nyilas Misi a néhai diák színjátszó-körben, ministráns fiú és öreg nénikék papjelöltje a templomban, zenekari koncertmester, kóruskarnagy, elvtárs, úr, öcsi, bácsi, nívódíjas, utóbb nyugdíjas, és most, legfrissebben címzetes szarházi. Csak éppen akasztott ember nem, bár a sors útjai kifürkészhetetlenek.

Ha alaposan meggondolom, az ötlet nem rossz. Nem kifejezetten magyaros hangzású nevemet megváltoztathatnám, hiszen a veretes kifejezés akár elegánsan, ipszilonnal is írható, bár jobban kedvelem a kevésbé hivalkodó, polgárosabb sima „i”-t. Ezen még hezitálok. Micsoda huszárvagás lenne: modern, új stílusú írásaimat új névvel publikálhatnám. Bár az engedélyeztetés procedúrájában támadhatnak nehézségeim. Kis hazánkban ugyanis annyi ilyen néven nevezhető személy akad, hogy a hatóságok valószínűleg nem engedélyeznék számuk gyarapítását.

Időközben két másik házigazdám, Pisti és Jani is megérkezett. Ügyesen leplezték a történetek árnyoldalát. Talán azt hitték, semmiről sem tudok. Boldogok voltak, lelkesek. Olyan igaz vadászok, akik szívből örvidenek mások sikerének. Jó érzésük rám is átragadt. A mini-disznót diadalmenetben vittük a vadászházhoz. Töret, fotózás, pezsgőpukkanás. Íme, a háromszázadik! S már az első pohár ital után megfedekeztem a tuszi szeparatistákról. Helyette felfedeztem, korábbi kötelezően hivatalos véleményemmel ellentétben milyen gyönyörű az este: hatalmas pelyhekben hullani kezdett a hó, pótolva karácsonyi lemaradását. A Szilveszter és az Újév olyan lesz, mint nagyanyáink képeslapjain: hamisítatlan téli hangulatú.

A serpenyőben sístergő vaddisznómáj ínycsiklandó illata egybeolvadt a barátságosan duruzsoló, időnként nagyokat pattanó kályha melegével. És mi – szégyen ide, sematizmus oda, tervezgettünk: régi barátságokon alapuló, új vadászatonkat. Vacsora után pedig – ahogy ürültek az emlékszalagoló poharak – mesélni kezdtünk. Régi, talán sokszor hallott, általam megírt, barátaim által olvasott, mégsem elcsépeelt históriák elevenedtek meg, évekkorábban az Örök Vadászmezőkre költözött mentoraink, cimboráink telepedtek le titokban közénk, néhány röpké percre, negyedórára. Mire a Pisti által készített, remek vacsora utolsó morzsái is elfogytak, úgy éreztük, nagyon sokan egybegyűltünk a kedves, kicsi házikóban, pedig csak négyen ültünk az asztal mellett, emlékeinkkel körülveve.

Barátaim egyike faggatni kezdett:

– Írsz valamit a 2006. évi pályázatra? Jövőre „A vadászat és a dohányzás” lesz az előírt téma.

Nem akartam elrontani a meghitt hangulatot, ezért tréfával ütöttem el a dolgot:

– Nem tehetem. Mindössze egyetlen jó cím jutott eszembe, azt viszont Petőfi Sándor bő másfél évszázada elhappolta előlem.

– És mi lett volna az a cím? – kíváncsiskodott tovább az iménti kérdező.

– „Füstbe ment Terv”. Csak Petőfi idejében még nem szabályozták a márkanévek helyesírását.

Hallgatóim hálás közönségnek bizonyultak: sovány poénomon is jót nevettek. Közben arra gondoltam, egyhangúság ide, modernség oda, én már nem térek le az általam korábban járt ösvényről. Az új szeleket használják ki a fiatalok és a minden áron érvényesülni akarók! Én az maradok, aki voltam. A siker érdekében nem fordítok hátat sem önmagamnak, sem Kedves Olvasóimnak. Mert ha ezt tenném, valóban nagy „szarházi” volnék. Csak így simán és egyszerűen, közönséges „i” betűvel.

FEHÉR & SÁRGA™

SZAKMAI TELEFONKÖNYV

- ✓ Cégek, vállalkozások, intézmények, hivatalok elérhetőségei
- ✓ Betűrendes és szakmai rendszerezés
- ✓ Országos lefedettség
- ✓ Európai szintű adatbázis
- ✓ 6 nyelvű kereső

www.kozuleti.com

Magyar Közületi Internettudakozó és Telefonkönyvkiadó Kft.

Rónaky Edit

Gyöngyfa: az Ormánság kapuja

Rónaky Edit

Mindannyiunk életében eljön az az idő, amikor fontossá válik: kik is voltak az őseink, hol nőttek fel szüleink, melyik földben kereshetjük gyökereinket.

Így történt ez a pécsi lakosú Pappné Pikó Edittel is. Elindult elhunyt édesapja gyerekkorának falujába – Gyöngyfára – rokonok, szomszédok, emlékek után kutatni. Bejelentkezett a polgármesternél, s elmondta: tenni szeretne a faluért.

Aztán bújni kezdte az Ormánságról szóló vastos köteteket – kákicsi Kiss Géza könyvével indítva a sort. Levéltárban kutatott, címertani

Elérkezett a zászlószentelő és címeravató ünnepség napja: május 27-e. Az égiek lemosolyogtak a falura, napsütéses, szép időt adtak. Gyöngyfa apraja-nagyja ünnepelőbe öltözve, virággal köszöntötte az alkalomra hazalátogató elszármazottakat.

Torokszorító volt, amikor a faluzászlót felszentelő Gál Károly katolikus egyetemi lelkész és az áldást adó Németh Norbert református tiszteletes szavai után együtt énekeltek a Himnusz, a Tebenned bízunk eleitől fogva... kezdetű 90. zsoltárt és a Boldogasszony anyánkat. Ünnepi beszédében Kovácsol László polgármester felidézte a falu történetét, nevének eredetét, a címert alkotó elemek szimbolikus jelentését. Az iskolás gyerekek is lesték minden szavát, mert a számukra meghirdetett rajzpályázatra ők is megtervezték a maguk elképzelt falucímert, s ezeket az alkotásokat

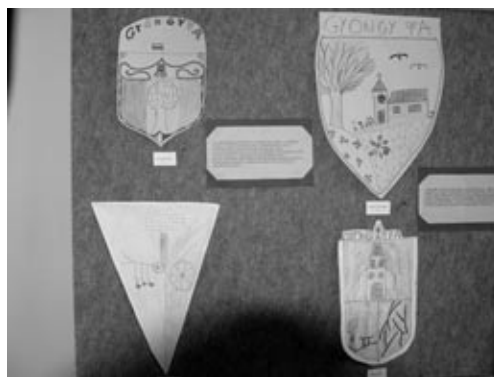
hogy Gyöngyfa első díszpolgárává avatta, s virággal köszöntötte. Fehér asztal mellett, szívélyes vendéglátás közepette előkerültek a régi fényképek, történetek legendás személyiségek-

Pappné Pikó Edit

ismeretekkel vértette fel magát. Végignézte a falu házait, kertjeit, templomát, temetőjét. Beszélgetett az emberekkel. Újévre már „Gyöngyfa az Ormánság kapuja” feliratú képeslappal lepte meg kezdeményezését támogató barátait, ismerőseit. Címert terveztetett, pecsétet, zászlót, lobogót készíttetett. S ahogy Bogdásán több alkalommal látta, falunapot kezdett szervezni. Szponzorokat szerzett. Kapcsolatba lépett a királyegyházi körjegyzőséggel és az ottani Általános Művelődési Központ és Iskola igazgatójával – Palkó Ottóval –, akik az ünnepség és a vendéglátás megszervezésében nagy szerepet vállaltak.

Pappné fáradhatatlan szervező munkáját látva megmozdult a falu is. Meszeltek, virágosítottak, szépítették házukat, kertjüket az emberek; tatarozták, díszítették a község házát és a templomot.

a helyszínen rögtönzött kiállításon mindenki megcsodálhatta. A legjobb munkák készítői díjat, jutalmat kaptak. Az iskolások alkalomhoz illő verses, zenés, népdalos, néptáncos műsora színessé és felejthetetlené tette mindenki számára ezt a napot.

A falu és vezetése elismerését és háláját azzal fejezte ki az adományozó Pappné Pikó Editnek,

ről, papokról, tanítókról, neves gazdákról, régi ünnepekről. Minden résztvevő átérezhette azt, amit az adományozó megfogalmazott:

– Ez a rendkívüli nap nemcsak lezárása volt a címerkészítésnek és az ünnepi előkészületeknek, hanem valaminek a kezdete is: együttes erővel végezhető faluszépítő munkának, szép közös ünnepeknek, baráti találkozóknak. S akkor majd az utódnemzedék is igazi ormánsági, gyöngyfai polgárnak érezheti magát.

Antos Árpád

Barangolások Erdélyben – 64.

Negyedik utazás (10. rész)

Kerc

A franciaországi Dijon vidékén *Cîteaux*-ban Róbert, Benedek rendi szerzetes, molesnei apát, 1098. március 21-én 20 rendtársával új szerzetesrendet alapított. A székhelyük alapján cisztercieknek nevezett rend a kereszténység terjesztését és a nép tanítását választotta hivatásának. Évtizedek alatt sok európai országba eljutottak a rend tagjai, Magyarországra is. Zircen és Bélapátfalván, Erdélyben pedig a Fogaras megyei Kercen, a marosmenti Egresen és Cikádon alapítottak rendházat.

A kerci apátság lett a kor egyik legnagyobb magyar egyházi épületegyüttese. A clairveaux-i Szent Bernát a XII. századik második felében dolgozta ki a rendtartást és a cisztercita kolostorok építési módját. A rend építőművészete a XII-XIII. század fordulóján a románikából a gótikába átvezető, ún. burgundi gótikus stílust alakított ki.

A kerci cisztercita apátságot Árpád-házi királyunk III. Béla fia, Imre her-

ceg alapította 1202-ben. Német és francia szerzeteseket hívott Erdélybe. Évtizedek múlva őket lassan magyar és román szerzetesek váltották fel. Az alapító feladataikként a keresztény hit ápolásán kívül a nép föld- és szőlőművelésre tanítását jelölte meg. 1223-ban említették először oklevélben az apátságot.

Az 1241-es tatárjárás elpusztította az épületeket. Nagy károkat okoztak az 1432-es és 1438-as tatár betörések. A kolostort és templomát a szorgalmas cisztercita szerzetesek mindig újjáépítették.

Az Árpád-házi királyok támogatták a szerzetesek tevékenységét. Falvakat, földbirtokokat adományoztak az apátságnak. Egy időben Felek és Fogaras között 10 falu is tartozott hozzá. A XIV. századtól jelentős kódex-másoló műhely működött itt.

A kolostorban szigorú rend uralkodott. Ez a XV. század második felétől lazulni kezdett. A krónikák feljegyezték egy bizonyos Raymund apátot az 1470-es évek elejéről erkölcstelen és kicsapongó életmódja miatt. Mivel Mátyás király figyelmeztetése után sem javult meg a helyzet, 1474-ben megszüntette az apátságot. Birtokait, jószágait a nagyszebeni prépostságnak adományozta.

Ezután megkezdődött az épületegyüttes pusztulása. 1506-ban még

történtek javítások, de a század végére már erősen romossá vált. Feljegyezték, 1648-ban még álltak a templomhajók és gótikus hálóboltozatos mennyezete. Később azonban már senki sem fordított gondot az egykori apátsági épületekre.

A kolostor máig megmaradt részei arra emlékeztetnek, hogy nagy létszámú szerzetesrend működött falaik között. Állandó volt az építkezés, fejlesztés.

A templomból megmaradt a szentély, melyben az evangélikus szászok tartják 1721-től istentiszteleteiket, a XIII. században készült gótikus oltár előtt. A 6 bordáját összefogó zárókövön lesütött szemű koronás női fej: a templom védőszentjét, Szűz Máriát ábrázolja.

Viszonylag jó állapotban maradt meg a kereszthajó egyik része, melyben az 1751-ben emelt barokk oltár áll.

Áll még a nyugati homlokzatfal, melyet óriási kerek ablak tör át. Talán bordázott rózsablak volt egykor. Alatta a csúcsíves bélletes főkapu vezet a tető nélküli hajóba, ahol az I. világháború halottai nyugszanak. Itt láthatók a templom megmaradt kódíszítései is: a palmettás oszlopfők, a zárókövek díszítő elemei, a védőszent jelképe, a vadrózsa-virág. Az apátság jelentőségét jelzik a főhajó méretei: 54 méter hosszú és 20 méter széles. A főbejárat mellett áll még az egyik torony, cseréppel fedett gúlatetővel. A szentélyben felállított orgona 1813-ban készült. A kelet-nyugati irányú kolostorépület egyik hosszanti fala a támpillérekkel együtt maradt meg. Déli szárnyát parókianak építették át.

(A szerző felvételei)

Szarvas István Olasz tartomány bemutakozása Budapesten

Szarvas István

A közelmúltban a Friuli Venezia Giulia autonóm tartomány mutatkozott be a budapesti New York palotában.

Olaszország marketing nagyhatalom és gasztronómiában és természeti kincsekben is a világ élvonalához tartozik. Nem bánta meg az a félszáz magyar újságíró, aki elfogadta Varga Béla idegenforgalmi tanácsadó meghívását, amely az Agora cég megbízásából postán, Milánóból érkezett. A tartomány idegenforgalmi irányítói olyan információs özönnel látták el az újságírókat, hogy igen nehéz bennük rendet vágni.

Az 1,2 millió lakosú, tőlünk mintegy 600 km-re lévő tartományban, amelyet Olaszország kapujának tekinthetünk, száz kilométeren belül, „egyik percről a másikra”, ha akarjuk látnivalók, kincsek, értékek után kutathatunk; ha akarjuk magas hegyeken túrázhatunk, síelhetünk, bringázhatunk; ha akarjuk lagúnákat fedezhetünk föl, vagy éppen a tenger simogatását óhajthatjuk, vagy akarva „eltévedhetünk” a gasztronómia tudományában, illetve kortyolgathatunk sokféle finomságos borféléket, de a grappát sem szabad kifelejtenuk e „szaknévsorból”... Azért a golf szerelmeseit szintén kiváló lehetőségek várják az olasz FVG tartományában. Úton, vasúton és repülön, évente közel 1,7 millió turista keresi fel a tartományt. Az ott töltött vendégéjszakák száma nyolc és félmillió fölötti. 2005-ben negyven ezer magyar vendég érkezett és vette igénybe a 733 szálloda és 8891, kereskedelmi szálláshely szolgáltatásainak valamelyikét. A tengernél, illetve a hegyekben található termálfürdők remek üdülőhelyek. Grado termálfürdője már az Osztrák-Magyar Monarchia idejében is híres volt. Lignano termálfürdője újabb keletű és felszereltsége ezáltal modernebb is. Arta termálfürdőben, Carniában, a gyógyvízhez adódik a klíma jótékony hatása is. Az itt lévő wellness-farmon újjászületik a test és lélek egyaránt. Minden utazás, végül dúsán telt, változatos ízekkel rakott asztalokhoz vezet a tartományban az étel tisztelete és szeretete becsületbeli kérdés. Ebben az országrészben olyan területen vagyunk, ahol a mediterrán konyha keveredik: az alpesi vidéki és a markáns osztrák-magyar és szláv ételek hatása is jól érződik. A kagylók, a rákok, a friss hal jelentik a tengerparti konyha sóját-borsát. Friuli Venezia Giuliát jellemzi a „Frico” is (serpenyőben olvasztott és sült sajt) valamint a Momtasio sajt, a San Daniele-ből való sonka, a spárga, a „gubana” (beigli olasz módra), a trieszti riviera olívalaja és ezer más kisebb településhez tartozó sajátos termék.

A sajtótájékoztató befejezése után a kávéház különtermében felszolgált igazi „Friuli” étel- és borkülönlegességek és befejezőképpen grappa tette felejthetlenné a tartománnyal való ismerkedést.

A leghosszabb ideig működő különleges posta

Pécsi rekord a Taxis Posta

Nemrégiben érkezett meg a Magyarországi Rekordok Regisztrátorától az a Diploma, amely még a tavaly novemberben megrendezett Pécs Info Informatikai Szakkiállítás, s a pécsi Netmester Produkció egy érdekes és mindenképpen szokatlan rekordkísérlet elsőségét ismeri el.

Az elismerés alapján különleges postai rekordot állított fel Weinreich László vezetésével a Netmester Produkció. A Pécs Info Informatikai és Telekommunikációs Szakkiállításon, a Lauber Dezső Városi Sportsarnokban 2005. november 15. és 17. között mint kommunikáció- és postatörténeti érdekességként Taxis Postát üzemeltettek.

Az egyedi szolgáltatás lényege az volt, hogy a rendezvény 3 napja alatt a helyszínen felvett postai küldeményeket a szokásos postai rendszertől eltérően, egy úgynevezett alkalmi levéltovábbítási móddal, taxi szolgáltatás igénybevételével továbbították a helyi Postai Feldolgozó Üzembe. E továbbítás tényét a küldemények burkolatán egy külön fedélzeti bélyegzéssel is jelölték.

Nem ismeretlen gyakorlat ugyanis a bizonyos eseményekhez kapcsolódó különleges postai továbbítási mód, amely azután, mint postatörténeti kuriózum kerül be a postatörténetbe és az így továbbított, megjelölt küldemények a témával kapcsolatos gyűjtemények és gyűjtők keresett darabjaivá válhatnak. Taxival történő továbbítási módról még nem volt tudomása senkinek, így ezen felbuzdulva a szervezők megvalósították ezt a különleges szakmai eseményt, melynek a rekord mivoltát egyrésztől a különleges levéltovábbítási mód elsősége, másrésztől a folyamatában leghosszabb ideig alkalmazott különleges jellegű továbbítási mód, és az így legtöbbször igénybevett taxis posta szolgáltatás adta.

Ezzel a sikeres kísérlettel és a kiállításon három napig működő taxis postával a Netmester Produkció felállította a leghosszabb ideig működő, legtöbb küldeményt továbbító, különleges módon (taxival) működő postai szolgáltatás magyarországi rekordját.

A Taxis Posta ötlete – egy kis szójátékkal – Taxis Mátyásról, az első, hazai udvari postamesterről kapta nevét, aki 1526-ban – I. Ferdinánd megbízására – megszervezte a Bécs és Pozsony közötti első, rendszeres postajárat működtetését.

A rekord gyakorlati megvalósításában a Magyar Posta Zrt. és a Pannon Volán Taxi Kft. is aktív közreműködést biztosított.

A Mohácsi Farostlemezyár Rt. boltja /a gyár szomszédságában/ kistételes kiszolgálással várja az asztalosokat, barkácsolókat és a lakossági érdeklődőket!

Saját gyártású termékek:

- natúr farostlemez
- biohumusz - kertészkedéshez

Forgalmazott termékek:

- uni és fautánzatú lakkozott farostlemez és HDF lemezek /a KRONOSPAN-MOFA Kft. termékei/
- OSB lapok - építkezéshez, barkácsoláshoz

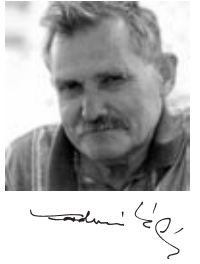

**7700 Mohács, Budapesti út
(a gyár irodaépülete mellett)
Telefon: 69/ 529-599
Nyitva tartás: hétfőtől péntekig 7⁰⁰ - 14⁰⁰**

Kardhordó Kálmán

Bélyegvilág

Hol van már az az idő, mikor évente mindössze két-három alkalommal jelent meg új bélyeg, bélyegsorozat! Figyelemmel kísérni sem könnyű az újabb kiadások időpontját és mennyiségét, bár a Magyar Posta az utóbbi években azonos időpontban hoz forgalomba több újdonságot. Így volt ez idén májusban is: 9-én 4 címletű sorozat blokkal, 4 bélyeges

kisív és 3 alkalmi bélyeg; 19-én az ált. forgalmi sorozat 3 újabb címlete, 4-én és 19-én 5 újabb személyesíthető bélyegív, összesen 16 (a jelentős – rózsaszín vagy kék – színváltozatot is figyelembe véve 18) különböző ábrájú bélyeggel került kiadásra.

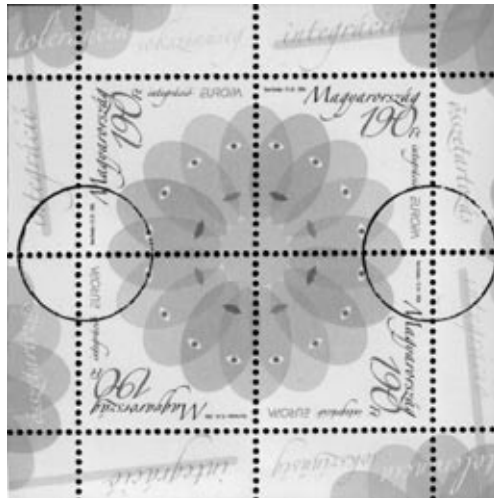
Magyarország állatvilágát a nagyvilággal is megismertetni akaró bélyegkiadásunk 2002 óta évente egy-egy blokkot és 4 címletű sorozatot tartalmaz. A 2006. évi, immár V. részlet a LOVAK-é. A magyar ember számára mindig is kedves jószág, mi több társ, bélyegeinken mellékmotívumként sokszor, de főmotívumként is többször szerepelt már akár személyesítetten is, például a „Kincsem” vagy a

bábolnai ménes nevezetes lovai. Jelen kiadás hét hazai lófajtát mutat be: a taki és a tarpán kereszteződéséből létrejött hucult, a lipicait, a kisbéri félvért („Kincsem” családja!); az 1789-ben alapított bábolnai ménes arabsaiból a sharab és a gidrán fajtákat; hazánk legrégebbi ménesbirtokának, az 1785-ben alapított mezőhegyesinek lovai közül a mezőhegyesi félvért és a noniuszt. Miként az előző négy sorozatot és blokkot, ezt is Székely Kálmán grafikusművész tervezte; grafikai megoldásában új a blokk keretrajzának dombornyomással alakított lófeje és felirata.

Idei EURÓPA-bélyegünk a Posteurop tagországok szavazata értelmében az integráció jegyében készült. Kara Orsolya grafikusművész alkotása a kisívben érvényesül igazán: az egyes bélyegek ábrája (stilizált fejek, szemek, szájak) 90 fokkal elforgatva együtt stilizált virágot képeznek. Az adott témához igazodik a kisív felirata is: az ívszélén az összetartozás, integráció, tolerancia, sokszínűség szavak olvashatók. Előnytelen viszont a bélyegek, a kisív halvány, „kifakult” színe.

Az ifjúsági bélyeggyűjtés támogatására idén 50 forintos felárral kiadott bélyeg Szisz Ferenc (1873–1944) autótervező mérnök autóversenyzőnek állít emléket. Az első Grand Prix verseny győztesének nevéhez olyan jelentős találmányok is fűződnek, mint a kurbilit felváltó sűrített levegős indítószerszám, vagy az autóversenyzés közben cserélhető keréktárcsa. A Berky Péter tervezte bélyeg alnyomatán Szisz Ferenc portréját, az előtérben a híres „3A” rajtszámú Renault versenyautót

látjuk, volánjánál Szisz Ferencel. (A Hungoring főbejárata előtt áll autós szobra, s a versenypálya első kanyarja is az ő nevét viseli.)

A 2006. év kiemelkedő sporteseménye a Németországban megrendezendő labdarúgó-világbajnokság. A Magyar Posta Zrt. erre az

alkalomra is adott ki bélyeget. Vidák Zsolt tervező nem a szokványos megoldással élt. A karikatúrának is beillő, vetődő kapust ábrázoló bélyegkép két bélyegen együtt érvényesül valójában.

Ez év júliusában lesz a nándorfehérvári diadal 550. évfordulója. Az alkalomra május 9-én megjelent bélyeget Elekes Attila tervezte, a bélyegképen Margó Ede szobrászművész Hősök téri felállított Hunyadi János szobrának részlete; az alnyomaton a nándorfehérvári csatát ábrázoló Elekes-grafika látható. (Hunyadi János, Magyarország első kormányzójának szobra szerepel a Pengő-filléres sorozat 10-25 filléres címletein – Tóth István szobra –, valamint Hunyadi János halálának 500. évfordulója alkalmából kiadott bélyegünkön is. Ez utóbbi szobor Pátzai Pál alkotása és Pécs főterén áll.)

Garázson kívül tárolóknak, felvonulási épületeknek, horgász háznak is használható

Alapár: 240 ezer forint + áfa

Érdeklődni lehet a 72/447-760 és a 06/30-271-9446 telefonszámokon

A mintadarab megtekinthető:

Pécsett a Kanyar u. 22. szám alatt,

Mohácson a Szőlőhegy,
Csencsevár u. 5-9. szám alatt.

Terjéki Tamás

A Múlt

fekszem akár egy kődarab
a testem élettelen
lámpafény játszik arcomon
csendben elgondolkodom
az életemen ami volt
lassan homályba vész a múlt
nincs aki szóra bírja
mert elbújt a lelki sírba
az élete testtelen
fekszik akár egy kődarab

Belényesi J. Tünde

Ahelyett

Mennek az évek, a bús komor napok,
S nem tartok sehol.
Mihez kezdek egy kartondobozzal?
Jobb életet,
Több szabadságot...
Miért ne lehetne?
Jó vicc az élet!

Egész nap barangolnék,
Játszanék a réten,
Veled, csakis veled,
Nem kellene semmi más.
Felettünk az ég,
Alattunk a barna föld,
Körülöttünk hó, sár,
Vagy a Zöld Óriássereg.

Kiskosztüm,
Kimért léptek,
Erősen csengő sarokkopogás,
Hűvös arc,
Szigorú tekintett,
Embertelen, vas szív,
Ez vagyok.

Lazarev Oleg

Az élet svédasztalán...

Az élet svédasztalán túl kevés a hely, vedd el hát gyorsan azt, ami kell. Ínycsiklandozó falatok, fűszerek, mártások, illatok, csillogó tálak, de ehető, igazán finomat kevesen találnak. A „MÉREG” címke nem mindig van ott, a zöltség nem feltétlenül frissen vágott, a hús meg hol emberi, hol meg romlott. Ki tudja, lehet, hogy fő fogásnak a fejedet hagyod ott. Desszertnek a megtiport szíved reménykedve dobog, mely fölött valami kiéhezett ingyenc kést és villát fog.

Kezét megmosva, arcát törölve szimbolikus borraivalót hagy. Étel vagy fogyasztó? Fogyasztott étel... Vagy?

Az élet svédasztalán túl kevés a hely...
Vedd el hát gyorsan vagy pusztulj el!

Fiatalok oldala

Mélypataki Gábor

Ébredni

Ébredés a mély álmok tengerén
Felvillanó ezüstvirágok
Ezernyi apró celofánok

Mosdás a zuhatag peremén
S ezernyi üvegcserep
Borzongat végig

Kávé a semmi peremén
Szurokba kevert ciánként
Hatol az agyad felé

Reggeli a felkelő nap házában
Hol éhed alászáll
S mohó vágyad szájként harap
A hátralévő nap után

S vágyad szünni nem fog soha,
Legyen a kenyér keserű vágy-mostoha.
Míg csak élsz dobog
Az éhség a legbelső okod

Molnár Szilvia

Kit-mit lehet és mennyire?

Egy szinten lakunk, mégis alig látom. Reggel egyszerre indulunk le a lifttel. Idős házaspár hölgytagja. Meséli, hogy mostanában sokszor kell orvoshoz mennie különböző vizsgálatokra. A fogorvos is esedékes lassan, aki a fogsorát rendbe fogja hozni. Figyelem közben. Mosolygós arca mögött élő fájdalom és megtörtség. Nem akarom szóba hozni, nem is kérdezem. Tavaly vesztettek el valakit. Olyan élőlényt, aki hűségesen velük élt hosszú éveken keresztül. Időnként kicsit loncsos bundája másnapos nedve belengte a szintet, a liftet. Nem zavart senkit. Úgyesen jelezte mindig, ha ismeretlen ember szagát vélte érezni otthona bejárati ajtaja mögül. Szeretettel nézett minden hajnalban gazdája szemébe, amikor sétára indultak a panelházak közt megbúvó apró zöldterületek valamelyikére. Mozgása lassult, egyre lassult. Esténként hazafelé mentemben láttam, amint lábacskaikat utolsó időszakában komótosabban tette egymás után és egymás elé. Szép bundája volt. Világos sárgás tincsek tarkították. Karácsony előtt lett nagyrészt csak fekvő. Akkortájt kellett elaltatni, erős fájdalmai lettek. Hiánya betemethetetlen ür azokban, akik gyerekekük-unokájukként szerették, ápolták, félték. Szép élete volt. Szép élete lett.

Szerkesztőségünk várja fiatalok rajzait, verseit, írásait a következő címen:
7614 Pécs, Pf. 59. • e-mail: hethatar@axelero.hu

Rodin gondolata		Nádor, id.	Kifejezi magát	Postai árucikkek XV. Lajos ágyasa	Eü-i al-kalmazott Csendes sál	Határrag Kerti virág	Eszme	Tagadó-szó	Vas vj. Vár Nóg-rádban	Kevert tény
1										
Id. férfinév Vall. meggyőz.						...János Fidesz-politikus Röntgen			...lap Takaros	
2	New York része Kevert Somlyó				Darát Zérus					
Vajon tár?			Szivacs régiesen					Germánium vj. Sütemény-töltelék		Kerek betű Évát hangzói
Sötét nap-szakig			Lantán vj. 5		Személye Tengerentúli	5 Kórház jele	Zálog			
Csendes meló	USA-tag-állam Kóborol				Feltéve Oldószer		Szájat nyit Kén vj.			
Fővárosi kórház Régiesen kampós			Macska-f. ragadozó Magyar szőlőfajta			Vívó-bajnoknő volt Félíg Skylab Rövid tekintetes			Péksütemény 5 Gomba-fajta	
			Savanyító-szer Végtelen nád				Győzelem jele Legyőzhetetlen	Fél zsarát Kevert tan		
		Részesrag Rab-szolga-vezér		Meghatározóan id. Tűzhely üst alatt						
Tutajos része Idő jele	Tarisznya Afrikai bennszülöttek			Kicsavartam 500						Ajándékozna
A romlott tojás			Híres úszónő volt Id.női név				Sugár	Matróz vödre Zorro		
Félvér Pusztít, rombol				Fél tanítani			Mutató-szó Végtelen atya		Dúr jell. hangsor Kevert ként	
		... de Janeiro		51 Foszfor vj.		Régi súly-mért. Vajon becsüng?		Nemes-gáz Vaj jelzője		
Félig Luca	Esze Tamás szülőhelye Települést övezi				Csetlik társa Köpéncs sziget				Nátrium vj. Evőeszköz	
Hansági patak Igerag			Havon sikló Semmi Tekerős hangszerek Tyúk párja							Van hely neki Becézett szülő falun
	Tető-fedők				A lombos növény 50		Daltudós Drogárus			
Magyar aj.	Fruit közepe Félig riog		Alpesi röv. Jóról keverve			Német aj.	Kötő-szócscsa 5	Nemzet tagjai Viadal		
Uráli népek Gyógyszer-gyárunk				Nitrogén vj. Tanuló vezető Torzó		Hajlat A csomós földdarab		Orosz uralkodóra jell. Mókus		
		Égi védelmező Végtelen akác					Kevert les Tág keverve		Többes-jel Járom	
	Lombos növény YM		Csendben les Hangtalanul lát		Mostar folyója Páratlan hekk				Gida hangzói Igekötő	
LY Lószerszám				Lavina Rövid utca						Gramm r.
						75 les boroshordó				

DRELICSKA ATTILA EMLÉKÉRE

KÉSZÍTETTE: CSÉPÁNYI PIROSKA

A keresztrejtvényt helyesen megfejtők és a megfejtést beküldők közül a szerencsés a Magyar Turizmus kártyát (értéke 4990 forint akciós áron) nyeri meg. Beküldendő Rodin gondolata augusztus 4-ig, a szerkesztőség címére (7614 Pécs, Pf. 59.) postai levelezőlapra vagy levélben, illetve az e-mail-címre (hethatar@hethedhethatar.hu).

A május 5-i számunk rejtvényének megfejtése:

„Az eltiport nemzet újjászületik, de öngyilkos nemzetnek nincs feltámadás.” (Kossuth Lajos gondolata)

A helyes megfejtést beküldők közül Jobbágy Gyuláné (Pécs, Fülemlé u.) olvasónk nyerte meg a Magyar Turizmus kártyát.

Seneca gondolata		Keramikus másként	Boltos Fejletlen Lola	Kutyasz. ragadozó Seben képződik	Kevert rén Belül átáll	Üzemi részleg Mos keverve	Lehangolt Tárgyrag	Pityergő	Önkényúr	Igerag	
2	Megöröl Germán					Fenn	Lengyel határ- folyó Kötésző			Belga aj.	
Ancsa			Üt	50	1001					Félbe	
Szárított fű				...szemcse Tolnában	Óv		Kerékpár		Csendes radar Fejletlen felár		
			6 Fejéri település		Építési anyag Őn vj.					Dehogy Sugár jele	
A szak- ma							49		Fejletlen Igor Vánkos		Mali fő- városa
Szemé- lyére régiesen Ágybetét			Haszon- bér Meztelen modellen				Tengeri ragadozók Kendő mintája			Bór vj. Menny- dörgés	
				Giga Termé- szetesen szleng	Memória- hely számító- gépen	Csiga- vonal Vér- csatornák				Rádium vj.	
Nitrogén vj. Menyét- féle	Sorszám- névképző Belül Ferkó		Nano röv.	Végtelen Rebeka Egyik végtag				Jelet vés Hordó- mérték		Orosz folyó Végtelen alak	
			Reflex- szerű Részvény- társaság						Durva posztó		
			Diszítő- művészet id. Névelő						Házikó Kén vj.		
Piszok					Többszel	Egyik kromo- szóma	Semmi	Hacsek társa			

KÉSZÍTETTE: CSÉPÁNYI PIROSKA

A keresztrejtvényt helyesen megfejtők és beküldők között lapunk egyéves előfizetését sorsoljuk ki. Beküldendő Seneca gondolata augusztus 4-ig, a szerkesztőség címére (7614 Pécs, Pf. 59.) postai levelezőlapon vagy levélben, illetve az e-mail-címre (hethatar@hethathatar.hu).

A május 5-i számunk rejtvényének megfejtése:

„Minden érv közül a tekintélyen alapuló a leggyengébb.” (Albertus Magnus gondolata)

A helyes megfejtést beküldők közül lapunk egyéves előfizetését dr. Bogdán László (7700 Mohács, Diófa u.) olvasónk nyerte.

VARÁZSKÉP – 212.

DR. MÁNDOKI LÁSZLÓ NÉPRAJZTUDÓS EMLÉKÉRE

Első számunktól kezdve mindegyikben található varázskép. Dr. Mándoki László néprajztudós nemcsak rendelkezésünkre bocsátotta világhírű rejtvénygyűjteményének ezen darabjait, hanem versikéket is írt hozzájuk. Ezt a hagyományt folytatva Szigetvári-Szattinger Krisztián jóvoltából ismét versikékkal jelennek meg a varázsképek.

Aki megtalálja a képen a keresendőt, kiszínezi, a képet kivágja vagy fénymásolja, és nem rest **augusztus 4-ig** borítékba téve szerkesztőségünk címére (7614 Pécs, Pf. 59.) elküldeni, megnyerhet **50 szelet csokoládét**.

*Pecázik az ipse,
S cidrizik, ha jön a zsaru.
De most nincs itt egy se,
Mástól surrog a saru.
Ki beszélí ezt az argót?
Látjátok a csavargót?*

A május 5-i számunk varázsképén a *biztos urat* megtalálók közül MOLNÁR CSABA (7632 Pécs, Hajdu Gy. u.) olvasónk nyerte az **50 szelet csokoládét**.

S. Bálint Mária

„Beszéljünk Európa jövőjéről!”

Ezt a címet viselte az a pályázat, amelyet a Miniszterelnöki Hivatal írt ki abból a célból, hogy népszerűsítse az Európai Unió alapelveit és segítsen eligazodni az életünket érintő napi újdonságokban. Az oktatás célja, hogy a felnőtté váló egyén könnyedén el tudjon igazodni az őt körülvevő világban, munkával fenn tudja tartani saját magát, a családját, és aktív, hasznos tagja legyen a társadalomnak. A társadalmi és technikai fejlődés ritmusa azonban napjainkban felgyorsult. Magától értetődő, hogy ez a fejlődés új közegbe helyezi az egyént, formálja a szemléletét, gondolkodásmódját, megnyilvánulási formáit, új elvárásokat támaszt vele szemben. Hamar azon kaphatjuk magunkat, hogy tudásunk fölött eljárt az idő, korszerűsíteni avagy pótolni kell azt. Ezenkívül munkakeresőként meg kell tanulni megtalálni és értelmezni a lehetőségeket kínáló híreket és dokumentumokat.

Az EU-ban egyre nagyobb szerepet kap a társadalmi párbeszéd, általános vélemény, hogy az „Európa-tudatot” is meg kell alkotni, mert az EU fogalma

nem lebeghet üresen az állampolgárok feje fölött. Az Unió állampolgára intenzíven foglalkozik a döntések széles körű demokratizálásának gondolatával, a nemzetközi biztonsággal, a saját munka- és életkörülményeinek javításával, amely közvetlenül kapcsolódik a közös gazdasághoz. Részben felülről jövő, de társadalmi szinten is elterjedt törekvés, hogy az egyén, a munkavállaló is kifejezhesse véleményét, formálhassa a közösségi döntéseket. Ha azt szeretnénk, hogy munkavállalóként egyenrangú felek legyünk Európa színterén, ezen készségünket is fejlesztenünk kell.

A Magyarország európai integrációját fő célul kitűző pécsi Fiala Európa Ifjúsági Egyesület megragadta ezt a lehetőséget is, és pályázatot nyújtott be. A témán belül a projektünknek az EU – ifjúság – esélyegyenlőség – versenyképesség címet választottuk. A helyszíneket az ország leghátrányosabb helyzetű kistérségei közül választottuk két civil szervezet segítségével. Mindkét helységben gyér a munkavállalási lehetőség és nő a roma gyermekek aránya.

Komlón a „Belső Tűz” Egyesülettel vettük fel a kapcsolatot, amely a roma kisebbség körében szerveződött és egy modell értékű tanoda-program kifejlesztését tudhatja a magáénak. Komló azok közé a „szocialista városok” közé tartozik, amelyek bizonyos iparág el látására épültek. Itt a bányászati tevékenység volt a súlypont. A bánya megszűnésével romlott az életminőség, a város elszegényedett, sok a munkanélküli, a deviáns. Ezért is választottuk az esélyegyenlőséget és a versenyképességet a párbeszéd központi témájává. Az itt élőknek fontos kiutat, megoldást találni a helyzetükre. Rendezvényünkre 2006. április 21-én került sor. A vendéglátó egyesület telt házzal várt bennünket, a közönség jó része a fiatal generációból került ki.

A másik partnerünk A Siklós és Vidéke Cigányokért Érdekvédelmi Szervezet volt, amelynek fő célja a dél-bárányai kistérségben (Siklós és vidékén) élő romák érdekvédelmének felvállalása, valamint az itt élők regisztrálása a munkanélküliség visszaszorítása érdekében. Olyan hálózatot hoztak létre, amelyben képzett szakemberek állnak rendelkezésére minden családnak, amelynek valamilyen jogsérelme vagy a család egészségét érintő mentálhigiénés, egészségügyi vagy nevelési problémája adódik. Feladatuknak tartják a foglalkoztatást, jog és érdekvédelmet, cigány kisebbségi önkormányzatokkal való kapcsolattartást, hagyományőrzést, továbbképzéseket, ifjúsági táborok szervezését. A siklói info-nap 2006. április 28-án került sorra. Vendégként érkezett 20 fiatal a Fiala Európa Ifjúsági Egyesület tagjai közül.

A rendezvényeken szóba kerültek: az EU jelentősége, története, az uniós tagállamok, a tagállamok közötti egyenlőség, Magyarország jelenlegi és jövőbeni helyzete az EU-ban, a hazai és az uniós országokban élő esélyegyenlőségi törvények és rendelkezések a munkavállalás valamint a tanulás szempontjából, az esélyegyenlőséget szolgáló intézmények, az Európai Unió ifjúsági programjai, külföldi továbbtanulás. A bevezető előadásokat beszélgetés követte.

MEGRENDELŐ

Megrendelem a Hetedhéthatár című közérdekű magazint

..... példányban 2006. év ..... hónaptól

12 számot

1150 forint előfizetési áron

Név: .....

Település: ..... Irányítószám: .....

Utca, házzám: ..... Postafiók: .....

Tel./fax: .....

Fizetés: banki átutalással – postai csekken (a megfelelő aláhúzendő)

Egyéb megjegyzés: .....

.....
aláírás

A megrendelés alapján a kiadó küldi a számlát, illetve a postai befizetési csekket.

Visszaküldendő a szerkesztőség és kiadó címére:

7761 Kozármisleny, Mikszáth K. u. 24.

Bankszámlaszám: 50100112-12005985

(Nemzetközi: HU31-50100112-12005985)

Kurucz Gyula

Kurucz Gyula

A „D” épületben van az érrehabilitációs osztály férfiakkal fenntartott részlege. Innen a főbejáratig egy fehér csík húzódik, öt méterenként jelölve a távolságot. Az épülettől 200 méter a kapuig. Amikor odakerültem, úgy 80 métert tudtam megtenni, aztán le kellett ülnöm egy padra. Az érszűkület ezt teszi az emberrel. És hogy mit tesz a kezelés? A naponta alkalmazott szénsavfürdő, a három-négy naponta kapott infúzió, a gyógytorna és általában az az áldozatkész gondoskodás az emberekről? Egy hét múlva simán megtettem azt a 200 métert. Igaz, a kezelés kezdetétől abahagytam a dohányzást. Ez ott szabály. Igaz, van, aki megszegi, de hát akkor hogyan akar gyógyulni? Egy szó mint száz, úgy két hét elteltével bejárhattam Kapuvár belvárosát, megismerkedhettem múltjával, jelenével. Érdekes volt. Jártam a Rábaközi múzeumban, s alkalmam volt beszélgetni dr. Bíró Péter polgármesterrel.

A széndioxid-kádfürdő

Kapuvár már a kelták idején is lakott település volt, erről számos tárgyi emléket tanúskodik a múzeumban. A város az ország északnyugati részén, a Kisalföld két kistájának, a Rábaköznek és a Hanság medencének találkozásánál fekszik. Lakossága 11 890 fő, akiket így jellemez dr. Bíró Péter polgármester:

– Kemény, büszke, de nagyon melegszívű, jószándékú emberek, akik nagyon szeretik a városukat. Én már negyven éve élek itt, de az öreg kapuváriak ma is gyűtmentnek titulálnak. Híres a kapuvári népviselet, amely főleg a női viseletben gazdagon díszített, ezt elevenítik fel a művészeti szakiskola néptáncosai.

– Mivel büszkélkedhet Kapuvár?

– Nincs okunk szégyenkezni. Az oktatási, szociális és egészségügyi intézmények nemcsak a város, hanem a kistérség több tízezer lakosának érdekeit is szolgálják. Büszkéek vagyunk a gyógyfürdőre, ahová Ausztriából, de Hollandiából is jönnek vendégek. Reális terveink szerint jelentős

fejlesztés előtt áll az intézmény, egy gyógyszálló építését is tervezzük. Országos hírű a Lumniczer Sándor Városi Kórház és Rendelőintézet, köszönhetően az egyedülálló érrehabilitációs kezelésnek. Az igazgató, dr. Ballagi Farkas nemcsak kitűnő orvos, hanem igazi menedzser is. Úgy ítélem meg, hogy a kórház műszerezettsége, dolgozóinak szakmai felkészültsége magas színvonalú. Az önkormányzat évente 25-30 millió forinttal járul hozzá a szükséges fejlesztésekhez.

Dr. Ballagi Farkas igazgató-főorvos

Az igazgató, dr. Ballagi Farkas napi látogatóm volt az érrehabilitációs osztályon, a nagyvizitek alkalmából. Ez nem volt véletlen, hiszen ő nemcsak a kórház-rendelőintézet igazgatója, hanem egyben az osztály vezető főorvosa is. Egyszer lehetőséget kaptam egy hosszabb beszélgetésre is.

– A Ballagi név nagyon ismerősen cseng. Például, ha a Ballagi nagy szótárra gondolok...

– A felmenőim között öt akadémikus volt. Például az említett Ballagi Mór nemzetközi hírű nyelvész, Ballagi Aladár történész, édesapám bőrgyógyász egyetemi tanár volt. Én félárván nőttem fel, mindent a magam erejéből kellett elérnem. De úgy éreztem, hogy a név kötelez. 1965-ben diplomáztam Budapesten, az orvosi egyetemen. Az akkori álláselosztó bizottság Csornára helyezett. Később a járási kórház igazgatóhelyettese lettem. A cukorbetegséggel foglalkoztam behatóbban, közben szakvizsgát tettem belgyógyászatból majd rehabilitációból. 1974-ben jöttem Kapuvárra, itt szerveztem meg az angiológiai rehabilitációs osztályt, melynek keretében történik a különleges szénsavgáz fürdőkezelés is.

– Nem titok, hogy az orvoslástól sem idegen a szakmai féltékenység. Nem nevezték az ön módszerét kuruzslásnak?

– Voltak eleinte ellenérzések, de az Országos Kardiológiai Intézetben, dr. Urai László professzor vezetésével 1982-86 között elvégeztünk egy multicentrikus viz-

gálatot, amely pozitív eredménnyel zárult. Attól kezdve megszűnt a fürdőkezelés iránti idegenkedés. Azóta a Belgyógyászok Szakmai Kollégiuma angiológiai munkabizottságának tagja vagyok, több tudományos szakmai tanácskozássra hívtak meg, tavaly a Batthyány Strattmann László díjjal tüntettek ki.

– Ön úgy tekint a mára és a jövőre, hogy mélységesen tiszteli a múltat.

– Ezt így tartom helyesnek. A nagy elődök példája adhat erőt. A kórház 1887-ben épült közadakozásból, ez volt Sopron vármegye első közkórháza. A névadó, dr. Lumniczer Sándor, a Kapuváron született sebész az 1848-49-es szabadságharcban Görgey mellett volt törzsorvos. A róla elnevezett érfogó ott látható a Rábaközi múzeumban. Pátzay Pál – szintén a város szülötte – domborművet készített róla, ez ott látható a kórház „B” épületében. Dr. Gräf Józsefnek, a kórház első igazgató főorvosának síremléke a parkban áll. Dr. Veres János tüdőgyógyásznak, a róla elnevezett tüdőfelalójának szobra – Kő Pál alkotása – szintén a kórház parkjában látható.

Pátzay Pál Lumniczer-domborműve

– Hatvanöt évesen is hihetetlen energiával dolgozik. Honnan meríti az erőt?

– Úgy érzem, tudásomtól, erőmtől telhetően segíteni kell az embereken. A másik egy biztos háttország. Ez pedig a család. Feleségem szájhygiénikus asszisztens, fiam a miskolci egyetem automatika tanszékén adjunktus. No és nem utolsó sorban nem szabad megfeledkezni a jól képzett, lelkiismeretes kollégákról.

Czupy György

Emlékezés a régi, tiszta, magyar ormánsági falura – 3.

Czupy György

Az Ormánságban mára kihaltak a régi családok, helyüket cigányok foglalták el. Megszűntek a régi közös szokások, az összetartozás érzése, a gondolkodás azonossága. Valamennyi községben megtalálhatók voltak a „jobb módú pógárok”, ezek közül kerültek ki a községi bírók, kurátorok, községi képviselők, a presbiterek nagy része.

Az értelmiséget a lelkipásztor, a községi tanító képviselte. Legtöbb községben dolgoztak kovácsok, cipészek, borbélyok, hentesek, kőművesek, vegyeskereskedők, vendéglősök, korcsmárosok, bognárok, kisbírók, éjjeliőrök, csőszök, gulyások, kondások, bojtárok. Politikai pártokról csak a szavazáskor lehetett hallani.

A falvakban kevés volt a katolikus vallású lakos. A török hódoltság idején tértek át a református vallásra az itteniek.

A legelők elvesztése után a falvak áttértek az istállózásra. Alkalmazott vetésforgó növények voltak: búza trágyával, kukorica, zab, zabosbüköny, csalamádé. Vetésforgón kívül termelték: a tököt, a kendert, zöldséget, burgonyát, bíborherét, répát. A kukoricatáblák szélein, az utak mellett napraforgót termeltek, a kukoricatáblákban köztesként termelték a babot, a tököt.

A földbirtok több darabban feküdt a határban, 1-2 kilométer távolságra a falutól, ez jelentékeny idővesztést jelentett ak-

kor is, ha lófogattal mentek dolgozni a határba. Legtöbb falut nem tagosították. A vetést lóvontatású vetőgéppel végezték, egymásnak kölcsönadva.

A gabonaaratás sorrendje: hajnalban a búzaföldön búzaszárból kötélkészítés, aratás kézi kaszával, kasza után rendfelszedés sarlóval (amit nők végeztek), kéveösszekötés, majd a kévek tízesekbe rakása. A kéveket idősebb gyerekek, nők hordták össze. A tízeseket férfiak rakták össze a tarlón. Pár nap múlva történt meg a behordás a házakhoz, ahol a kéveket asztalra rakták a házakhoz tartozó kertekben, innen cséplték ki a szemet cséplőgéppel.

Legmegbecsültebb állat a ló volt az Ormánságban. Baromfitartásból kiemelkedő volt a libatartás.

Az Ormánság útjai nagyon rosszak voltak. Esős időjárásakor a kocsutak szinte járhatatlanok voltak. A gyalogutak erdőkön, ligeteken, réteken, legelőkön, mezőkön vezettek keresztül.

A gabona őrlését a sellyei, a vajszlói malmok végezték. Legtöbb faluban a korcsmáros, a szatócs, trafikos tojásbeszedő is volt egyben. Egymás melletti helyiségben volt a községi bolt és a korcsma. A boltok csomagolásra egyszerű papírt használtak. Ártábla sehol nem volt, mivel az árakat a pillanatnyi helyzet határozta meg.

A török hódoltság végére az Ormánság lakosai jóformán teljesen áttértek a református vallásra. Perényi, az Ormánság egyik főura, földesúr nemcsak Siklós vidékén segítette a térítő munkát, hanem módot adott arra is, hogy a reformátorok működjenek távolabbi vidéken is. Jogrend fogalmazta meg, hogy a jobbágyoknak követniük kell földesuruk vallását. A török kiűzése után visszajött birtokára a pécsi káptalan, a domonkosok, a katolikus főurak, de ez nem járt lényeges felekezeti megoszlással a reformátusok terhére.

Az 1750-es évek vallási villongásaiban a nép még jobban összeforrt református lelkészével, s tovább nőtt a hívek száma. 1830-ban 17 683 református, és csak 1579 katolikus élt az Ormánságban. Ebben az időszakban a megnövekedett léányegyházak sorban elszakadtak anyaegyházaiktól. Az anyagi áldozatkészség lehetővé tette, hogy mindenütt épüljenek templomok, paplakok, iskolák a reformátusok számára. A lelkészek járandósági földben részesültek, ahol megfelelő gazdálkodást folytattak.

Az ormánsági ember hétköznap is eljárt a templomba reggeli könyörgésre, amikor is a templom falához támasztották a kaszát, kapát, villát, és a könyörgés után folytatták a megszakított munkát.

Az Anjouk alatt sok és népes plébánia volt, de elmenekültek a török elől, így a magukra maradt híveket az Ormánságban a reformátusok vették gondozásba. A török kiűzése után a református Ormánságban a kevés létszámú katolikusok számára Vajszlón a domonkosok, Bogdásán a pécsi káptalan birtokán létesült plébánia, ahol a református templomokat visszakövetelték maguknak. Az Ormánság katolikus híveit lelkigondozásban részesítette a sumonyi, a kisasszonyfai, a siklósbodonyi, a máriagyüdi plébánia.

(folytatjuk)

Mert hétmérföldes csizma nincs...

Hungary Card

Kedvezmények utazásnál
szállodákban, éttermekben

a kártya ára 5520 Ft
egy hét alatt akár
14775 Ft-t spórolhat
és egy évben 52 hét van

www.hungarycard.hu

A Hungary Card megvásárolható:
valamennyi Tourinform irodában · nagyobb vasútállomások pénztárainál
Információ: Hotelinfo Kft., 1056 Budapest, Váci utca 78-80. · Tel.: 266-3741, 267-0896
www.hungarycard.hu

Jéki László

Fizika a XX. század hajnalán

3. rész

Ugorjunk ismét vissza jó száz évet. Em-lítettük már, hogy Röntgen felfedezésének nagyon gyorsan híre ment. 1896 elején, azon a napon, ahogy a felfedezés híre eljutott Párizsba, Antoine Henri Becquerel 44 éves párizsi fizikaprofesszor a nála két évvel fiatalabb Henri Poincaré matematikaprofesszorral, elméleti fizikussal cserélt eszmét az X-sugarakról. Becquerel arra volt kíváncsi, vajon van-e kapcsolat az X-sugarak és a természetben megfigyelhető fluoreszcencia között. Apja is fizikaprofesszor volt, tőle maradt rá urániumsó, amely fénynek kitéve fluoreszkált. Azonnal, még a hír vétele napján kísérletezni kezdett. Eredeti elképzelése nem igazolódott be, viszont váratlan felfedezést tett: a sötét papírba csomagolt urániumsó-kristály nyomot hagyott a fényképezőlemezen. Először órákon át megvilágította az uránvegyületeket, hogy ezzel fénykibocsátásra, foszforeszcenciára készítse őket. Az ezután sötét papírba vagy alumínium fóliába csomagolt kristályból azonban nem juthatott fény a lemezre. Valami más okozhatta az elváltozást, valami ismeretlen spontán folyamat. Becquerel első felvételén jól látszanak az urániumsók nyomai. Következő kísérletében egy alumínium érmét tett az egyelőre ismeretlen sugárzás útjába, a kép egyenetlensége annak köszönhető, hogy az érem nem egyenletesen vastag volt, középen jól kivehető egy kiemelkedő arcmás. Valamennyi megvizsgált urániumsó-féleség azonos jellegű sugárzást bocsátott ki, ezért Becquerel arra következtetett, hogy a jelenség magához az urániumatomhoz köthető. Később a fém urán háromszor olyan aktívnak bizonyult, mint az uránsók. Becquerel szisztematikus kísérletsorozatba kezdett, végigvizsgálta a polcokon található többi ismert fluoreszcens anyagot, eredménytelenül, csak az urán sugárzott.

Érdeemes felfigyelni Röntgen és Becquerel felfedezéseinek közös vonására: mindketten szisztematikus, megtervezett kísérletsorozattal jutottak el az új jelenséghez. Váratlan jelenséggel szembesültek, és rögtön tisztázni akarták annak jellegét, mibenlétét. Módszeresen, lépésről lépésre haladva tárták fel a részleteket.

Becquerel vizsgálatait két évvel Madame Curie felfedezte, hogy a tórium az uránhoz hasonló tulajdonságokat mutat. A következő években újabb sugárzó elemeket fedeztek fel, a polóniumot és a rádiumot. A jelenség Marie Curietől a radioaktivitás nevet kapta. A szó a latin „sugár” és „tevékenység” szavak összetételéből ered, sugárzóképeséget jelent. Az urán sugárzását az első időben Becquerel-sugárzásnak nevezték, később

kiderült, hogy a radioaktivitás többféle sugárzással jár együtt, ekkor vezették be a görög abc első betűivel való elnevezést. Az új elem, a polónium neve természetesen Marie Curie szülőhazájára, Lengyelországra utal. Felfedezték, hogy a sugárzások eltérően viselkednek elektromos és mágneses terekben. Becquerel Nobel-előadásában mutatta be azt a felvételt, amely a sugarak eltérülését mutatta meg. Ugyanezt rajzolta meg Marie Curie doktori értekezésében, ma is ugyanez az ábra szerepel a tankönyvekben. Az alfa-sugárzás hélium atommag, két protonból és két neutronból áll. A béta-sugárzást elektronok alkotják, míg a gamma-sugárzás az elektromágneses sugárzások legkisebb hullámhosszú tartománya. Alaposan különböznek egymástól, ezért a viselkedésükben is jelentős eltéréseket találunk. Áthatolóképességük más és más: az alfa-sugárzást egy papírlap is elnyeli, a béta-sugárzás csak a falemezben akad el, míg a gamma-sugárzás alaposan behatol egy beton tömbbe is. Az élő szervezetben is eltér az útjuk: az alfa-sugárzás nem hatol át a bőrön, a gamma-sugárzás átszalad rajtunk, a béta pedig energiájától függően valahol elnyelődik. A sugárzások fontos jellemzője még a felezési idő, az az időtartam, amely alatt az anyag fele sugárzással átalakul. Az urán felezési ideje olyan hosszú, hogy kezdetben joggal gondolhatták, hogy a sugárzás nem függ az időtől. (Az urán-235 felezési ideje 700 millió, az urán-238 izotópé 4,5 milliárd év.)

Becquerel munkáját a Curie házaspár folytatta tovább. A házaspár sok éves fáradságos munkájának alapanyaga a Csehországból származó uránszurokérc volt. Hideg és barátságatlan csarnokban végezte Marie a sugárzó anyagok szétválasztásának monoton és nehéz munkáját. Felismerte, hogy egyes anyagok sugárzása eltér attól, amit urán és tórium tartalma alapján várni lehetne. Keresni kezdték, milyen ismeretlen anyagtól eredhetnek a sugárzások. Kétféle új sugárzó anyagot, két új elemet fedeztek fel, a polóniumot és a rádiumot. Marie módszereket dolgozott ki a rádiumnak a többi anyagtól való elválasztására, ezek akkor váltak fontossá, amikor megkezdődött az erős gamma-sugárzó rádium gyógyászati, daganatterápiás alkalmazása. (Marie nem szabadalmaztatta az eljárást.)

Becquerel 1903-ban Nobel-előadása végén azon morfondírozott, hogy az energia-kibocsátás bizonyára a radioaktív anyagok atomjai lassú módosulásának a következménye. Arra nem tudott választ adni, eldöntendő kérdésként kezelte, hogy ez az átalakulás vajon spontán-e vagy valamilyen külső hatás, besugárzás következménye. Ma már tudjuk,

hogy az urán, tórium, a rádium radioaktivitása spontán folyamat, ezek az elemek maguktól alakulnak át, mert atommagjaik nem eléggé stabilak. A középkor alkímistái rengeteg erőfeszítést tettek az elemek átalakítására, az aranycsinálásra, sikertelenül. Becquerel és Curieék munkája nyomán kiderült, hogy egyes elemek képesek spontán módon más elemekké átalakulni. Rutherford 1919-ben alfa-részecskékkal bombázott nitrogén atommagokat, eredményül oxigént kapott, sikerült az első mesterséges elemátalakítás. A következő nagy lépést Curieék lánya és annak férje tette meg, erről majd később.

Az 1903-as fizikai Nobel-díj felét Becquerel, a másik felét pedig egymás közt megosztva Marie és Pierre Curie kapta. A Nobel-előadást felesége nevében is Pierre tartotta. A radioaktív anyagok, mindenekelőtt a rádium tulajdonságairól beszélt, részletesen bemutatta kísérleteiket. Idézte Rutherford és Soddy eredményét, mely szerint a radioaktív elemek atomjai folyamatosan és megfordíthatatlanul átalakulnak. (Rutherford egyébként az aranycsinálás kudarcára gondolva azt mondta Soddynak: „Ne nevezze ezt átalakításnak, különben fejünket veszik mint alkímistáknak.”) A természetben a rádium és az urán aránya állandó, ebből arra lehet következtetni, hogy a rádium az urán bomlásának a terméke. Előadása végén felhívta a figyelmet a rádium biológiai hatásaira. Lupust (bőrfarkast), rákot, idegrendszeri betegséget próbáltak gyógyítani vele. A hosszabb ideig sugárzásnak kitett bőr megpirosodik, kisebesedik, nehezen gyógyul meg. Curie beszédének befejező mondatait idézem: „Még arra is lehet gondolni, hogy a rádium nagyon veszélyessé válhat bűnözők kezében, felmerülhet a kérdés, hogy az emberiségnek haszna van-e abból, hogy megismerjük a Természet titkait, készen áll-e az emberiség arra, hogy hasznot húzzon belőle, vajon nem lesz-e kárára ez a tudás. Nobel felfedezései jellemző példák, a nagyhatású robbanóanyag csodálatos munkákra tette képessé az embert. Ugyanakkor ezek a pusztítás rettenetes eszközei lehetnek azoknak a nagy bűnözőknek a kezében, akik háború felé vezetnek az embereket. Én azok egyike vagyok, akik Nobellel együtt hiszik, hogy az emberiségnek több haszna, mint kára származik az új felfedezésekből.” Érdeemes újra végiggondolni Pierre Curie több mint száz éve megfogalmazott aggályait és optimista végkövetkeztetését, miközben például a genetika új lehetőségeinek korlátozásán vitatkozunk.

(folytatjuk)

Kamarás Klára

Nászmenet

Kamarás Klára

A sokadik cigarettát szívták. Lassan kifogytak a témából. Divat, árak, munkahely. Ági a házassága problémáit kezdte ecsetelni. Sopánkodott, hogy a férje, milyen elragadó volt, amíg udvarolt, most pedig alig szól hozzá. Hova tűnt a szerelem? Csak legalább leülne a gyerek mellé tanulni! Adél már kívülről tudta, az összes várható vádat, mert minden beszélgetésük, minden alkalommal ugyanoda lyukadt ki. Kicsit unta is a panasz-áradatot és titokban az órájára nézett.

– Nem értek benneteket, házasságban élő asszonyokat! Mit vártok? A házasság nem egy egész életre szóló nászmenet! A szerelem legszebb szakasza egymás felfedezése, megismerése. Szeretni egymást kötöttségek, konvenciók nélkül! Az igen! Egy darab papírért feláldozni ezt a szabadságot? Mi értelme ennek? – mélyen felsóhajtott, hogy jelezze sajnálatát és együttérzését.

Ági nem felelt, mert észrevette barátnője óvatos pillantását, amikor Adél már harmadszor nézett a karórájára.

– Jaj, nagyon itt ragadtam. János biztosan hazaért, meg Pubi is a napköziből. Sietnem kell.

Adél udvariasan szabadkozott:

– Hova sietsz, hadd várjon a párod! Nem dől össze a világ, ha kicsit késel. – Magában azonban fellelegzett, hogy végre egyedül maradhat.

Gyorsan elkezdte válogatni a holmiját, pipere és tisztálkodó cikkeket, a legszebb hálóingét, némi fehérneműt, az intim szelencét a tablettával. Az egész elfért egy nagyobb reklámszatyorban. Bedobta a csomagot a Skoda hátsó ülésére és már indított is. Irány Kanizsa! Legszívesebben repült volna. Micsoda nagyszerű hétféje vár rá!

Félkézzel beletúrt a táskájába. Igen, megvan a lakáskulcs is.

Nem a férfi lakása előtt állt meg. Annyi itt az ismerős, kinek mi köze hozzá, hogy hol fogja tölteni az éjszakát! A kocsiból kiszállva kényelmesre vette a tempót, még a kirakatokra is rá-rápillantott. Ő most vásárolni jött a városba, bárki láthatja, a csomagja is közönséges reklámszatyor.

Végre befordult a kapun. A férfi az emeleten lakott. Adél itt már sietve szedte a lábát. Csendben, szinte osonva tartott felfelé, nehogy a lépések zajára valami vénasszony kipillantson az egyik lakásból.

Gyorsan a kulcsot a zárba... és máris az előszobában volt. Itt megtorpant, mert bentről hangokat hallott. Bosszankodva ismerte fel a takarítónő hangját. Ez még mindig itt van? Odabenn az asszony dühödten ordított:

– Vegye tudomásul, hogy felmondok! Én ezt nem bírom... ilyen helyen nem vagyok hajlandó dolgozni. Mi van itt? Naponta más nő jár ide. Most is! Tele a mosdókagyló valami vörös rüfke hajával! Alig ment el, engem meg máris siettet, hogy hozzak mindent rendbe, mert vendéget vár. Hát mi vagyok én, hogy az összes kurvája után én takarítsak?

Adélnek egy pillanatra a lélegzete is elakadt. Érezte, hogy remeg a lába. Szinte forgott vele az előszoba. Csak össze ne essen itt! Nagyot nyelt, aztán erőt vett magán és lábujjhegyen kilopakodott a lakásból.

Bevágta magát a Skodába, ketteseből indult, mintha üldöznék. Hamar kiért a városból, aztán csak hajtott tovább az országúton. Cél nélkül, találmorra fordult be egy-egy elágazásnál. Eleredt az eső. Az ablaktörő lapátok vadul dolgoztak. Megállt. Körülnézett. Nem ismert rá a tájra, fogalma se volt merre jár. Lassan továbbment, hogy valami tájékozási pontot találjon. Végre teljesen kitisztultak a gondolatai. *Nincs értelme... Ennek sincs értelme. Haza kell menni.*

A következő útkereszteződésnél újra megállt. Elővette az autóstérképet a kesztyűtartóból. *Nagy kerülő volt, és felesleges* – állapította meg. Most már tudatosan figyelte az utat, hogy minél előbb hazaérjen.

– Hát ez se volt egy nászmenet! – morfondírozott keserűen, mikor belépett a hideg, magányos lakásba.

Rónai Béla

Magyarul – magyarán

Ide vagy oda?

Rónai Béla

Nyelvművelő folyóiratunkban (Édes Anyanyelvünk) a közismert szerző cikke végén „kétségek között hányódva” teszi föl a kérdést: „Hogyan lehet nekem valamit odaadni?” – Más nyelvi környezetben még szegedi egyetemi hallgató koromban ugyanezt kérdezte tőlem szobatársam, amikor köznapi természetességgel kértem tőle valamit imígyen: „Légy szíves, add oda egy pillanatra.” Mint vérbeli nyelvőr nyomban kijavított, mondván: „Talán ide.” Azóta is sokszor eszembe jut ez a magában véve jelentéktelen történet. Mind a mai napig kitartottam az *oda* mellett. Pedig már az általános iskolában tanítják, hogy anyanyelvünk pontosan meg tudja különböztetni a közel és távol fogalmát. Bizonyos névmásoknak és névmási határozószóknak két alakjuk van. A magas hangrendű alakok a közelséget, a mély hangrendűek a cselekvés távolabbi helyét, illetve irányát jelölik: *ez-az, itt-ott, innen-onnan, erre-arra, ide-oda*. Nem kell ismerni a hangrend fogalmát, hogy a jól működő nyelvérzék „helyesen” használja a fenti alakpárok megfelelő tagját.

Hosszú idő telt el közben, amikor szakemberek társaságában az egyik kollégám így szólt a barátomhoz, aki elmélyülten tanulmányozta a frissen beszerzett vetítógépet: „Add már oda, kérlek egy pillanatra!” Nemsokára az ebédlőasztalnál ülünk. Ugyanaz a személy, aki nem sokkal előbb *odázott*, sótlannak találván az ételt, így szólt a vele szemben ülőhöz: „Kérlek, add oda a sót!” – Néhány percig azt gondoltam, talán a szomszédos asztaltól jelzett valaki, hogy szüksége volna a sótartóra. Tévedtem. A beszélő arra kérte az asztaltársát, hogy neki adja *oda*, azaz a keze ügyébe a saját asztalukon lévő sótartót. Könnyen említhetnék még néhány hasonló esetet. Azóta megállapíthattam, hogy nem csak én vétkeztem sorozatosan. Ugyanis az *add oda* (nekem) forma mind a beszélt, mind az írott nyelvben elterjedt, s a nyelvművelő hajlandóságú hallgatók, olvasók is kifogásolták. Ám a nyelvjáráskutatással foglalkozó szakemberek szerint az *oda* használata az *ide* helyett a dunántúli előbeszédre (regionális nyelv) jellemző sajátosság. Valószínű, onnan indult ki, és mára elterjedt szinte az egész magyar nyelvterületen, sőt az irodalmi nyelvben is, ahonnan még néhány példát idézhetnék.

Nem tartozik a súlyos nyelvi vétségek közé, ezért a bevezetésben föltett kérdésre büntudat nélkül mondhatjuk: Igenis lehet *nekem* valamit *odaadni*. Tudomásul véve, hogy a tájnyelvek, a nyelvjárások igen gyakran színezik a szürkülő köznyelvet.

Hasonló vita tárgya a *hátra* és a *vissza* igekötők használatának helyessége. Ilyen példákban, mint ez: „Még hány feladat megoldása van *hátra* vagy *vissza*? De erről majd máskor essék szó.

Bányai Tamás

Ingyen szerelem

Calmarius nagy népszerűségnek örvendett Rómában, nemcsak, mert tisztességes római patrícius volt, de egy jólmenő üzlet tulajdonosa is. Vállalkozása Amorium néven jegyeztetett be a Római Birodalom irattárában, s amellett, hogy a jeles cég híre szájról-szájra terjedt, hirdetése minden nap megjelent Neoticum révén. Azaz csak a szószátyár Neoticum jelent meg minden nap a Szenátusban, s vitte hírt minden új lánynak, sőt minden új vendégnek is, ami szintén növelte a forgalmat, hiszen, ahol egy neves ember megfordul, onnan már a többi sem hiányozhat.

Amorium a Via Grappián található szórakoztató kombinát volt, ahol rabszolgaiak mellett, Illyriából hozott hárfaművészek, szerecsen kuruzslók, görög borok és luculluszi lakomák várták a vendégeket. És persze maga Calmarius, aki a boltív alatt fogadta előzékenyen minden látogatóját. Volt ebben némi számítás, lévén, hogy minden kliens más és más anyagi háttérrel rendelkezett, s ennél fogva különböző igényekkel lépett fel. Calmárius már ott, a bejáratnál felmérhette kit, milyen élményben részesítsen, s hogy azt hány sestertiusért szolgáltatassák.

Ez talán kapzsiságnak tűnik az egyszerű halandó szemében, ám erről szó sem volt, mint ahogy nem is tartotta senki sem pénzéhes embernek Calmariust. Alapos volt csupán, aki mindig gondosan mérlegelte és pontosan kiszámolta, miért mennyi jár, s ehhez mindig következetesen ragaszkodott. Soha nem csapott be senkit, ám azt sem akarta, hogy netán ő legyen egy esetleges anyagi félreértés szenvedő alanya.

Calmarius tizenöt rabszolgaiaként alkalmazott, gondjukat viselte, és ahhoz képest, hogy saját portáján élet-halál ura volt, tisztességesen is bánt velük.

Történt egyszer, hogy Filippina, a legfelkapottabb rabszolga kéjné, belehabarodott az ifjú Musicusba, aki a hárfát pengette esténként az aulában. Szerelmük, mint minden kezdődő szerelem, eleinte csak plátói volt, ámde szemeik csillogásán hamarosan átsütött a testi vágy is, már csak az időnek kellett eljőnie, hogy érett gyümölcsként egymás ölébe hulljanak.

S mint egyszer mindennek az ideje, ez is elérkezett. Vadul ölelték egymást,

mintha soha nem akarnának kielégülni, mintha kiapadhatatlan lenne vágyaik forrása. Aztán az első éjszakát követően, amikor csak tehettek, átadták magukat a testi gyönyörnek.

Mindez, gondolhatná az ember, az általa juttatott testi szolgáltatás rovására ment, ámde éppen az ellenkezője volt igaz. Vendégei még többet kaptak tőle, mint addig. Olyan volt, akár a színész, akinek tetszik a darab és a próbákon élvezettel kísérletezik újabb és újabb variációkkal, hogy aztán az előadáson igazi szenvedéllyel, szerepével tökéletesen azonosulva, élete legjobb alakítását nyújtsa.

Calmarius – természetesen – a tulajdonos jogán, hetente kétszer részesült Filippina kegyeiben. Válogathatott volna rabszolgái közül, de Filippina volt az egyetlen, akinek nemcsak türelme volt az idősebb patríciushoz, de fiatal korára emlékeztető élvezetekben részesítette. Ujjaival, nyelvvel becserkészte a puhány férfitestet fejbúbjától a talpáig, biztató, becézgető szavak kíséretében, mint akinek valódi gyönyört szerez az elhízott ember puha, petyhüdt bőrének simogatása, akinek már az is gerjesztő élvezet, ha életre kelti Calmarius hímtagját.

A patrícius addig sem volt elégedetlen, de mióta Filippina megismerte Musicust, még a korábbiaknál is csodálatosabb éjszakák vártak rá. Mert a lány új szerelmi játékokba vonta be, fiatal testének minden buja mozdulata még serkentőbben hatott, suttogó szavai izgatóbbak voltak, ágyéka forróbb a látatúznél. Calmarius újraélte ifjúságát, s már az is megfordult fejében, egyetlen és kizárólagos ágyasává teszi Filippinát, s nem engedi el maga mellől, sőt még a jól fizető vendégek elől is elrejti. Ez utóbbi gondolatot, persze, gyorsan kiverte agyából, a jövedelemről nem akart lemondani, úgy vélte, semmi károsodás nem éri azzal, ha a lány másokat is élvezetben részesít.

Igenám, de a vendégek fizettek, Musicus meg nem. Addig nem is volt ezzel semmi baj, míg a fiatalok szerelme titokban tombolt. Csakhogy semmit sem lehet örökké eltitkolni, egy szép napon Calmarius rajtakapta őket.

– Mit fizet neked ez a hárfapengető? – támadt a lányra. A kérdés ugyan teljesen felesleges volt, hiszen a patrícius nagyon

jól tudta, a rabszolgák legfeljebb csak hírből ismerik a pénzt, így aztán fizetéséről szó sem lehetett. – Ha meg fizet, hol a pénz?

Filippina megijedt. Úgy érezte, ő keverte bajba szerelmét, ám hiába vállalt magára mindent, s hiába esdekelte. Calmarius hajthatatlan maradt. Musicust még aznap elvitte a rabszolgapiacra. S hogy bosszúsága tökéletes legyen, még a kért árat sem kapta meg érte, meggyőződése szerint duplán megkárosították. Emiatt aztán napokig zsörtölődött magában, Filippinára sem volt kíváncsi.

Amikor végre lehiggadt, magához rendelte a rabszolgaiaként. Kárpótlásban reménykedett, mámoros éjszakában, testi gyönyörök halmazában, de csalódnia kellett. Filippina kedvetlen volt. Csókjai szenvedélytelen, hideg cuppantásnak, simogatása kaparászásnak bizonyult, s bármennyire is igyekezett Calmarius minden óhaját teljesíteni, csak a patrícius dühét növelte.

Calmarius, megalékelve a hiábavaló próbálkozást, korbácsot kapott a kezébe és alaposan elverte a lányt, majd elzavarta.

Aztán a vendégektől is panaszokat hallott, hogy Filippina már nem a régi, érzéketlen és közönyös, csókjaiból hiányzik a tűz, teste ernyedett és mozdulatlan, gondolatai messze járnak az ágytól, az érte fizetett sok-sok sestertius ablakon kidobott pénz.

Calmarius – mondhatnánk így is – adott még egy esélyt a lánynak, ám ez az éjszaka sem különbözött a legutóbbiétól. A patrícius ezek után úgy döntött, Filippinának ugyanott a helye, ahol Musicusnak: a rabszolgapiacon.

Kezdetben elégtétellel nyugtázta, hogy a lányért egymásra licitálnak a vevők, fiatalossága és szépsége, arányos teste, domborulatái és hajlatai kelendő portékává tették. Az árverés végén szép summa került a patrícius erszényébe, akkora összeg, hogy azért három, négy rabszolgaiaként is vásárolhatott magának.

Ám az új lányok nem hozták vissza a régi gyönyöröket, kínszenvedés volt minden velük töltött éjszaka, és Calmarius egy szép napon azzal a tudattal ébredt, hogy megfosztották maradék ifjúságától.

Dr. Vargha Dezső

„Hol vannak a katonák?...”

Bojárszky Attila: „A magyar páncélosok a Donnál” – VI.

Dr. Vargha Dezső

A harmadik urivi ütközet (folytatás) – 1942 szeptember

„...A KV-1-es hamarosan kilőtte Kárpáthy százados T-38-asát is, ő azonban szerencsére éppen a kocsin kívül tartózkodott. A T-38-asok 37 mm-es lövegének hatástalansága a szovjetek előtt sem volt titok: megtörtént az is, hogy több szovjet harckocsi személyzete, miután meglátta a közeledő magyar T-38-asokat, a nyitott toronyból gúnyosan integetett a magyar páncélosok felé.

A PZ-IV-esek számára szintén nagyon súlyos ütközetnapon a magyar nehézpáncélosok már reggel kilőttek két T-34-est, de a KV-1-esek számukra is túl kemény diónak bizonyultak. A behemót szovjet páncélosok kilőtték – többek között – Hegedűs Lajos zászlós, a 30/3. sz. harckocsi század egyik szakaszparancsnokának PZ-IV-esét is, de az ötfős személyzet szerencsésen megmenekült. (Hegedűsnek egy hónapon belül már a második PZ-IV-ese égett el.)

A nap végére 22 bevethető T-38-as és 4 harcképes PZ-IVF1-esünk maradt. Nyolc szovjet harckocsi (többségben T-34-es) kilövése, és két KV-1-es megrongálása volt a napi összeredményünk.

1942. szeptember 14-én tovább folytak a súlyos harcok, a szovjetek a 187,7-es háromszögelési pont után Sztorozsevojét próbálták meg visszafoglalni, de minden eredmény nélkül.

A harmadik hídfőcsata utolsó ütközetnapja szeptember 16. volt. A nap folyamán a nyílt terepen támadó szovjet gyalogság ellen sikeresen vetették be az 51. Páncélvadász-zászlóalj öt Nimródját is, amelyek 40 mm-es repeszgránát-sorozataikkal súlyos veszteségeket okoztak a támadóknak. A nap folyamán a szovjet páncélosok is teljesen kivéreztek, 24 harckocsit veszítve, amelyekből hat KV-1-es volt. (Ez nemcsak a magyar páncélosok sikere volt, ebben a páncéltörő tüzérség és a német rohamlövegek kilövésai, valamint az aknára futás miatt elveszett példányok száma is benne volt.)

E nap estéjére a 30. Harckocsiezred bevethető páncélosainak száma a nyá-

ri mélypontra süllyedt: 12 T-38-as és 2 PZ-IVF1-es volt mindössze harcképes állapotban.

Ezzel a nappal az utolsó doni hídfőcsata véget ért. A magyar-német erők több mint 10 000 fős véres vesztesége ellenére az urivi hídfő nagyobb része megmaradt, 1943. január 12-én innen indult a 2. Magyar Hadsereg számára végzetes szovjet támadás.

A páncélos hadosztályt ezek után kivonták az első vonalból, és legközelebb az 1943. januári szovjet offenzíva idején került harcba, de ez már egy másik történet.”

Itt véget ér a Németországban élő Bojárszky Attila hézagpótló leírása, amelyet az azóta elhunyt Csernavölgyi Antal beszámolójára írt. Tartozunk azonban az 1942. szeptember közepétől 1943. január elejéig tartó doni hadi események leírásával, amelyek a megsemmisítő szovjet ellentámadásig történtek. Ezek következnek a továbbiakban.

A doni harci helyzet 1942 őszétől 1943. január közepéig

Az itteni arcvonal déli szakasza 1942 őszén két hónapra megmerevedett, a második sztálingrádi csata november 19-i megindulásáig. A szovjet hadvezetés ez alatt az idő alatt kidolgozta az ellentámadás tervét, amely hasonló volt az egy évvel azelőtti moszkvaihoz. Ez abban különbözött az előbbitől, hogy ez utóbbi nem taktikai, hanem stratégiai méretekben zajlott le. Zsukov főparancsnok arra számított ugyanis, hogy nem a német csapatokon, hanem a gyengébb harci értékű szövetséges haderőn gázolnak keresztül, és így elérhetik a németek visszavonulását, sőt az esetleges bekerítését is.

A támadást 1942. november 19-én indították meg, amikor is áttörték előbb a Sztálingrádnál súlyos harcokban keveredett német haderőtől északra

lévő 3., majd másnap a délre álló 4. Román Hadsereget. Ennek következtében 23-án katlanba került a 6. Német Hadsereg, a 4. Páncélos Hadsereg részei és néhány szövetséges csapatot. Az így kialakított gyűrű szélesítésére törekedtek a szovjetek, ezzel egyúttal fokozatosan szorították egyre messzebb Sztálingrádtól a Német Déli Hadseregcsoportot, és emellett elhárították a 4. Német Páncélos Hadsereg felmentő támadását is, amelyet december 12-én indítottak meg dél felől. A szovjet támadás olyan erős és hatékony volt, hogy december 17-én elérte a 8. Olasz Hadsereg vonalait is. Az olasz haderővel voltak szomszédosak északnyugatról a magyar csapatok, amelyek ekkor már várták a szovjet támadást, és ezért sürgették a kért, majd megígért fegyverzet, felszerelés kiutalását és a csapaterősítést.

Az ottani magyar hadvezetés érzékelte a délkeletről északnyugatnak tartó, hullámszerű szovjet támadás veszélyét, azt is tudták, hogy a magyarokat fogja érni. Ennek elhárítására az arcvonal mögött, Hans Cramer vezérőrnagy parancsnoksága alatt 1943. január 2-től egy hadtestnyi tartalékot vontak össze. Ez állt a német 168. Gyalogos Hadosztály $\frac{3}{4}$ részéből, a 700. páncélos csoportból, a 190. rohamlöveg osztályból, valamint a magyar 1. Páncélos Hadosztályból. (A valóságban azonban csupán egy hadosztálynyi erősítést jelentett ez a Cramer-hadtestnek, hiszen annak a saját páncélos hadosztálya is a rendelkezésére állt.) Gyengítette erejüket az a tény, hogy a magyar haderő így elvesztette közvetlen parancsadási lehetőségét épp a legerősebb hazai seregetest fölött, egyúttal a B Hadseregcsoport vezetése is a Cramer-hadtest fölött. Az itteni arcvonal-szakasz légvonalban 700 km lett, itt ez, a peremvonal mögött 50-100 km-rel elhelyezkedő csapattest volt az egyetlen tartalék. Azonban mihelyt fölállították, Hitler a Cramer-hadtest bevetését saját hatáskörébe vonta, így amikor szűk két hét múlva megindult az átfogó szovjet támadás, ennek tragikus következményei lettek!

Mess Béla

Tisztelgés szülővárosom, Bonyhád előtt

avagy egy iskola 200 éves jubileuma

Már a cím elárulja, hogy ennek a kisvárosnak egyik szerény szülöttje vagyok. Ha meg azt is hozzáteszem, hogy a címben szereplő iskolának nyolc éven át diákja voltam, akkor érthetővé válik, hogy nem tudok sem a városról, sem az iskoláról teljesen objektíven, elfogultság nélkül beszélni, vagy írni.

A címből az is kiderül, hogy iskolánk egy régi, patinás, 200 éves tanintézmény, mely ez év (2006) május 20-án ünepelte alapításának bicentenáriumát. Bár jelen voltam a jól szervezett, színvonalas, azt is mondhatnám meghatározó ünnepségen, most mégsem egy helyszíni riportot akarok írni erről az ünnepségről, mégcsak nem is az iskola értékekben gazdag, két világháborút átvészelt történetét szeretném röviden vázolni. A jubileum alkalmával ugyanis megjelent az iskola története egy reprezentatív kivitelű, részletesen dokumentált, vaskos kötet formájában Nagy István tollából. Ebből itt röviden csak azt emelném ki, hogy az iskolát 1806-ban Sárszentlőrincen alapította az evangélikus egyház, mint négyosztályos algimnáziumot. Bonyhádra 1870-ben helyezték át és centenáriumára alkalmával, 1906-ban, fejlesztették nyolcosztályos, az akkori szóhasználattal főgimnáziummá. Eredeti neve, ami még az én diákkoromban is az volt, „Bonyhádi ág.h.ev. gimnázium” (eleinte a gimnázium szó még a görög helyesírás szerint volt írva), majd a kommunista államosítás után ez a név „Állami Petőfi Sándor Általános Gimnázium”-má változott, míg 1992 óta, megtartva Petőfi Sándor nevét, „Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium” a neve. Itt hadd jegyezzem meg büszkén, hogy a „visszaegyháziasításban” az akkor nemrég (1982-ben) újjáalakult „Bonyhádi Öregdiák Szövetség (BÖSZ)” kezdeményező szerepet játszott.

Magáról a bicentenáriumi ünnepségről pedig csak annyit, hogy ennek a keretében leplezték le az iskola előkertjében, az ez alkalomra készült művet, Bertalan Sándor és fia, Bertalan Tamás helyi szobrászművészek alkotását, mely az iskola történetét, az idő múlását, vagy akár az örökkévalóságot szimbolizálja.

A város, és részben az iskola nagyjai közül kiemelhetném Perczel Mór 48-as szabadsághóst, Balassa Jánost, a korszakos jelentőségű, világhírű sebészprofesszort (akinek nevét a megyeszékhely kórháza ma is viseli), vagy Lotz Jánost, a XX. század nagy nyelvészét. Most azonban elsősorban a városban található négy szoborról szeretnék beszélni. A négy költő és íróiás, Vörösmarty Mihály, Petőfi Sándor, Illyés Gyula és Wass Albert életében vagy halálában, elszakíthatatlan szálakkal fűződik Bonyhádra, közülük kettő magához a gimnáziumhoz is.

Bár egyikőjük sem volt a város vagy közvetlen környékének szülöttje, nem is itt aluszák örök álmukat, mégis a Szózat költője,

Vörösmarty Mihály, a szabadságharc nagy költője, Petőfi Sándor és a modern magyar költészet egyik legnagyobb alakja, Illyés Gyula, életének, bár viszonylag rövid, mégis meghatározó idejét töltötte a városban vagy az iskolában.

Vörösmarty Mihály mellszobra, korszerűen, ion-oszlopos posztamensen áll a művelődési ház előtt. Ő – amint az az irodalomtörténetből jól ismert – fiatal éveiben a Perczel családnál nevelőként dolgozott. Itt írta, a Perczel családban bekövetkezett tragikus haláleset kapcsán, örökszép versét „A kisgyermek halálára”. Emlékét még a harmincas években a katolikus paplak (plébánia) falán elhelyezett márvány emléktábla őrzi, mely szerint Egyed Antal plébános és Teslér László káplán társaságában (főleg a káplán volt Vörösmarty barátja) töltött ott szép és hasznos órákat a nagy költő.

Petőfi Sándor kisdíák korában még Sárszentlőrincen, Illyés Gyula pedig már Bonyhádon járt a most jubiláló iskolába. Petőfi mellszobra az iskola előkertjében, Illyés Gyula szobra és egy emléktábla a gimnázium folyosóján nyert elhelyezést. Bár Petőfi – szerény ismereteim szerint – írásban nem emlékezett meg sárszentlőrinci iskolai éveiről, annál inkább meghatóan, bensőségesen ír Illyés Gyula önéletrajzában Bonyhádról, az akkor még faluról, és a bonyhádi gimnázium és tanárainak szellemiségéről.

A művelődési ház parkjának a Vörösmarty szoborhoz viszonyított másik oldalán áll Wass Albert nemrég felállított mellszobra. (A szoboravatásról lapunkban, annak idején Videcz Ferenc szerzőtársunk fényképes riportot is közölt.)

Mi köze volt/van Wass Albertnek Bonyhádra? Hogy kerül az ő szobra ide? Wass Albert – legalábbis tudomásom szerint – soha nem járt Bonyhádon! Feltételezem, hogy talán soha nem is hallotta ennek a régebben falunak, ma kisvárosnak nevét sem! – A szabálytalanul emelkedő, fehér márvány kockákból álló talapzaton elhelyezett bronz mellszobor posztamensének feliratai azonban sokat elárulnak: „Az írónak tisztelettel, a hazafinak szeretettel”, szól a szobor alatti fő felirat. A talapzat hátoldalán szerényen, szinte eldugva, olvashatjuk: „A Kármantó Polgári Kör és Bonyhád Város, 2005. január 8-án”. Tehát az irodalmat értő, a magyar értékeket megbecsülő bonyhádi közönség fejezi ki a szoborállítással Wass Albert iránti tiszteletét, szeretetét. A talapzatnak ugyancsak a hátoldalán elhelyezett másik felirat megoldani látszik a bonyhádi szoborállítás rejtélyét, mégis a megoldás helyett inkább kérdést vet fel. Az ominózus felirat így szól: „A Czegei Wass Alapítvány Ajándéka Bonyhád városának”. A kérdés látszólag megoldódott, Bonyhád ajándékba kapta és felállította a szobrot! Kérdés viszont, miért éppen Bonyhád

városának ajándékozta az Alapítvány a szobrot, mikor az írónak soha semmi köze nem volt ehhez a városhoz? Ez tulajdonképpen nyílt titok, amire utal a „Wass Albert utóélete” című könyv is. (Erről lapunk egyik utóbbi számában írtam egy könyvismertetőt is.) A közismert ebből a történetből az, hogy Wass Albert fiai és a Wass Alapítvány nem sokkal az író halála után Erdélyben akart neki szobrot emelni, amit a román hatóságok nem engedélyeztek (ismerve a románokat és Wass Albertet, ezen én nem is csodálkozom). Ezután Budapest egyik kerületében akarták a szobrot felállítani, de ott sem engedélyezték (ezen már sokkal inkább csodálkozom és rosszallom!). Egyébként erről az engedélyezési hercehurcáról annak idején a magyar napilapok is sokat cikkeztek pro és kontra. De hogyan következett ezek után éppen Bonyhád?

Ehhez tudnunk kell, hogy Bonyhádon és környékén sok erdélyi, főleg székely lezármazott él, kiknek szüleiket, nagyszüleiket a II. világháború után telepítették át az anyaországba, jórészt éppen a Völgységbe. Ezek az emberek a helybéli svábokkal, esetenként a Felvidékről áttelepített magyarokkal házasságok útján történt keveredés ellenére, szerencsére, megőrizték székely identitástudatukat. Népi hagyományait, szokásaikat, kultúrájukat, részben szervezett formában is, mai napig is rendszeresen ápolják. Amikor a város vezetése és a székely származású lakosság a napi sajtóból híret vette Wass Albert tervezett magyarországi szobra kálváriájának – én legalábbis így hallottam ezt Bonyhádon –, örömmel vállalták és kérték a szobor bonyhádi felállítását, mégpedig a város legszebb, legillusztrisabb részén, az új városházával szemben, a kultúrház előtt. Azóta, úgy hallottam, megalakult a városban egy „Wass Albert Kör” (lehet, hogy pontosan nem így hívják), mely céljából tüzte ki Wass Albert emlékének ápolását, ébrentartását. Ez a Kör – ezt magától az alkotótól tudom – felkerlte a már említett helyi szobrászművészt, Bertalan Tamást, egy bronz emléklakett elkészítésére. Ez a plakett igazán művészi kivitelben el is készült, magam is láttam.

Hát ennyi a kapcsolata Wass Albertnek, ha nem is a valóságos földi életében, de irodalmi utóéletében Bonyhádra! Erre mi, jelenlegi és volt bonyhádiak, mind büszkék lehetünk!

Végezetül szíves elnézést kell kérnem, ha írásomban kisebb-nagyobb tárgyi tévedéseket fedeznének fel. Nem vagyok történész, még kevésbé hely- vagy irodalomtörténész, a dolgok részleteinek pedig sem időm, sem alkalmam nem volt tudományos igényességgel utánanézni. Talán erre is igaz lehet a szellemes olasz mondás: „Se non é vero, bien trovato – ha nem is igaz, jól van kitalálva”. Őszintén remélem azonban, hogy ennél kicsit több igazság van írásomban!

Juhani Nagy János

A könyves ember – 1.

A könyvszakmával egy fővárosi antikváriumban kezdtem ismerkedni – meséli *Kiss József*, a kevés megszállott könyves ember egyike. Pályaképe egy ágazat láttelepe is. – Vásárlóként is jártam ott többször, aztán amikor úgy alakult az életem, hogy új munkahelyet kerestem, ez 1977-ben volt, az Állami Könyvterjesztő Vállalat hirdetett felvételt antikváriumi eladó munkakörbe. Felvettek, és ebbe az antikváriumba helyeztek, a Bajcsy-Zsilinszky úton. Vitek László, később Mező József voltak ott boltvezetők.

A mozdony füstje ott csapott meg engem, azóta gyakorlatilag ilyen-olyan módon könyvesként dolgozom, könyves embernek tartom magam. Kilenc évet töltöttem abban az antikváriumban, rengeteget tanultam ott, könyvekről és sok minden egyébről, a kollégáktól és a különböző érdeklődési körű, rendszeresen odajáró törzsvásárlóktól, állandó vevőktől.

Amúgy is szenvedélyes olvasó voltam azóta, hogy édesapám, aki a Május 1. Ruhagyárban dolgozott, a szakszervezeti könyvtárból hazahozott egy fotóalbumot, amely intézeti vagy kórházi gyerekekről készült fekete-fehér képeket tartalmazott, csak a rácsos ágyakban fotózott gyerekekre emlékszem belőle. 4-5 éves voltam akkor, még nem jártam iskolába, nem tudtam olvasni, gondolom, a könyvtárban apám mondta, hogy gyereknek akar képeskönyvet, a könyvtáros meg ezt adta oda neki: gyerekekről gyerekeknek. Holott, mai szemmel visszatekintve úgy vélem, az az album leginkább valamiféle szociofotó lehetett.

Attól kezdve folyamatosan hozta apám a könyveket, aztán, amikor iskolába jártam és megtanultam olvasni, hordta haza a szakszervezeti könyvtár mesekönyveit, mígnem egyszer azzal állított be, hogy a könyvtáros azt mondta, nincs több gyerekkönyv, ami volt, elolvastam. Ekkor apám elvitt és hat-hét évesen beiratott a Fővárosi Szabó Ervin könyvtár kerületi gyerekkönyvtárába, onnantól tekintem olvasónak magam, állandó tag voltam, egyszerre három szépirodalmi és három ismeretterjesz-

tő könyvet lehetett kivenni, a keretet mindig kimerítettem, és volt, hogy hetente többször mentem. Sokat és elég gyorsan olvastam. Na, ez a kezdet.

A közbülső állomás az antikvárium. Aztán munka mellett befejeztem az egyetemet (magyar-népművelés szakon), de mint mondtam, az antikváriumban én már könyves lettem, azaz nagyjából-egészében úgy képzeltem el az életemet, hogy hivatásszerűen könyvekkel fogok foglalkozni egész életemben. Kiadói szerkesztő szerettem volna lenni nagyon. Akkor az bírt ebből lenni, hogy kilenc év antikvárium után az ÁKV propagandaosztályára kerültem. Két évet dolgoztam az Állami Könyvterjesztőnél, mondhatom, életem egyik csúcspontja volt az az időszak: jó kollégák, nekem való munka, és persze – ettől elválaszthatatlan – akkor még fiatal voltam. Így együtt maga a tökély. Ma is jó, mert a háromból kettő megvan, csak a harmadik hibádzik: már nem vagyok fiatal...

Az ÁKV propagandaosztályán gyakorlatra tettem szert a könyves reklám területén, így kerültem 1988-ban az Akadémiai Kiadóhoz, ahol 1995-ig dolgoztam. Először ott is propagandistaként, ami nem tévesztendő össze másfajta propagandával: akkoriban ez volt a hivatalos neve a reklámosnak is, tehát könyvreklámosként dolgoztam ott, majd egyfajta számlélrán lépegetve kereskedelmi- és propagandaosztályvezető-helyettes, majd vezető lettem. Mindenhol, ahol dolgoztam, sokat tanultam is, emiatt szerencsésnek gondolom magam.

1995-ben úgy alakult, hogy önállósíthattam magam. Létrehoztam először „a vállalkozást”, amely azóta is működik, persze más-más módon.

Első lépésem volt, hogy – Akadémiai kiadós tapasztalatok – kiadtam Osvát Ernő összegyűjtött műveit. Tudtam persze, hogy nem az ilyen típusú művek a könyvpiac slágerei, de oktondi módon

azt gondoltam: majd én megmutatom! Na, ez teljes ráfizetéssel záruló szakasza volt vállalkozói szárnypróbálgatásaimnak. El kellett adnom az autómát, hogy kifizethessem a nyomdászamlát...

Ezután, mentve, ami menthető, nyitottam egy kis antikváriumot Budán a Lágymányosi utcában. (Elvégre voltam én antikvárius valaha.) Ideális időpontban nyitottam: január 11-én. Voltak olyan februári napok, hogy a pénztárgépben két tétel szerepelt, összesen 800 Ft értékben. De vásárlás nélkül távozókkal együtt is összesen, mondjuk, nyolcan, ha megfordultak az üzletben. Ezt pár hónapig bírtam: május elsejével visszaadtam a kiürített-kipucolt boltot a tulajdonosnak, és hihetetlenül megkönynyebbültem, mert nagyon nyomasztó volt a ráfizetés halmozódását végigélni. Bezártam, azzal vége lett a ráfizetésnek. Szerencsére, antikvárium volt, úgyhogy komolyan ráfizettem ugyan, de adósságok nélkül szabadultam. Csak a saját házi könyvtáram csappant meg jelentősen: még ma is előfordul, hogy keresek egy könyvet a polcon, amire emlékszem, hogy ott volt, nem találom, aztán beugrik, hogy hát persze, ez is bekerült az antikváriumba, pedig azóta nyolc év telt el...

(folytatjuk)

Motesiky Árpád

Már csak emlékük maradt – 3.

Iréne doktor nő (Dr. Drobis Irén 1942–2005)

Iréne elutazott és megígérte, hogy írni fog mihelyest lesz rá ideje és lehetősége. Naponta izgatottan vártam a postást, de levél nem érkezett. Azaz jöttek levelek osztálytársaimtól, akik dicsekedtek, hogy már voltak bemutatkozni az iskolában, ahol szeptembertől megkezdik a tanítást.

A második héten a posta előtt álldogáltam és vártam a postást, de csak úgy, mintha véletlenül arra járnék. Talán mondanom sem kell, hogy feleslegesen, Irénke nem írt. Őszintén bevallom, hogy ez az állapot kezdett dühíteni és sértőnek, megalázónak tartottam a dolgot. Úgy éreztem, hogy cserben hagytak. Pedig az az igazság, hogy hagytak már el engemet lányok jó néhányszor és hasonlóan én is hagytam ott lányt. Mögöttem volt jó néhány diákszerzem, ifjúságom kalandos szakasza, mint a nótában is éneklük, hogy „Volt nekem szeretőm mindenféle fajta...” Irénke más volt...

Történt aztán, hogy doktorandusz barátommal, Istvánnal bementünk Nyitrára a strandra fürödni, nemeget napozni, a lányokat mustrálni és fejesezni a trambulinról. Napozás közben – igaz ő provokálta ki belőlem – elmondtam bánatomat barátomnak, hogyhát Irénke már a harmadik hete elment és nem ír. Pedig megígérte...

Barátom némi gondolkodás után kinyilvánította véleményét:

– Nézd, Irénke doktor nő lesz, vagy legalábbis az orvosi egyetemen fog tanulni. No és nem valami jó bizonyítvány lenne a számára, ha egy bányász fiú udvarolna neki. Vagy vannak más kilátásaid a jövőre nézve? – először arra gondoltam, hogy barátom cukkolni akar, és majd egy nagyot röhögünk a végén. De nem úgy történt, arcvonásai és tekintete nagyon komoly maradt.

Felálltam mellőle, felmáztam a trambulin legmagasabb fokára és egy parasztfenekest ugrottam a vízbe, ami nagy csattanással végződött. Az ugrás után fájdalmat nem éreztem a bőrömmön. Jó sokáig maradhattam a víz alatt. Egy fekete lány mellém úszott és nagyon szemrehányóan nézett a szemembe, majd szlovákul szólt hozzám:

– Ci si sa zbláznil, chces sa zabit? (Megbolondultál? Agyon akarod magadat ütöni?) – és a medence széle felé irányított. Egyetlen lendülettel kiugrottam a medencéből, hogy lássa, rendben vagyok.

Miután kifújtuk magunkat – miközben a lány állandóan korholt és szidott –, vettem észre, hogy síp van a nyakában, fehér pólósapkát visel, amelyen nagy betűkkel a KÚPALISKO (FÜRDŐ) olvasható.

– Elnézést, de nem tudtam, hogy te itt kompetens vagy – mondtam.

– No és, attól még te agyonverhetted volna magad. Nem látod? Nagy betűkkel ki van

írva, hogy az ugrótorony csúcsára tilos felmenni! – dühöngött tovább.

– Fentről nem lehet látni és oldalról sem, ahonnan felmáztam – most már belémbújt a kisördög és piszkálni kezdtem a lányt.

– Nem látni, nem látni! Azt azonban hallanod kellett volna, hogy sípoltam...

– Sípolhattál másra is...

– Kire, a várbeli püspök úrra? – mondtam pulykavörösen.

– Ne dühöngj, és ne haragudj! Térj magadhoz, tudnék én mást is mutatni neked, ha megengednéd. Még egyszer mondom, ne haragudj! Inkább legyél barátságos hozzám! Kérlek, mosolyogj egy picit!

Iréne – érettségi táján

– Tudnál mutatni, mit? Azt, hogy letolod a gatyádat? – ezeket azonban már mosolyogva mondtam, amitől mindjárt barátságosabb lett a légkör.

István barátom észre sem vette, hogy mi történt, nagyon belemerült a tanulásba és csak akkor pillantott fel rám, amikor melléfeküdtem. Megnézte az óráját és határozottan szólt:

– Pakoljunk, mennünk kell, ha el akarjuk érni a buszt!

– Pista, én maradok, úgy döntöttem, hogy csak az utolsó busszal utazom...

– Az okát is el tudnád nekem árulni? – kérdezte a tőle megszokott precizitással.

– Parancsolj! Ha megteszel egy fordulatot száznolcvan fokos szögben, mindegy, hogy melyik irányban. Azaz csinálsz egy katonás „hátra arcot”, akkor pontosan szembetalálsz magadat az utazásom fluktuációjának az okával...

– Megbolondultál, hogy így beszélsz?! – kérdezte vagy inkább mondta egy picit dühösen,

de azért hátra pillantott, csak a nyakát tekerte oldalra, vagy hátra. A lány éppen felénk integetett.

– Az indoklásodat elfogadom. Ez aztán gyorsan ment. Gratulálok – mondta komolyan a szőke doktorandusz, és elindult a kabinok felé átöltözni...

Márta, az új barátnőm Trencsén mellől származott. Határozott volt, kedves, de akaratát érvényesíteni akaró lány. Az egészségügyi iskolában érettségizett, tehát velem egykorú, tizenhét éves ápolónő. Kézilabdázott a nyitrai csapatban, a nyarat a medence körül töltötte, úszómester(női) minőségben. A fiúk körülrajongták, de tudott bánni velük, betartatta velük a kötelező távolságot. Nem tudom, miért, de engemet megkedvelt, egy picit szeretett is, noha, tudott uralkodni érzelmeim. Nem okozott gondot neki a szakításunk. Szeptemberben egy prágai csapathoz – talán a Spartához vagy a Sláviához – szerződött...

Ámde egyelőre még csak ott tartunk, hogy Márta rendszeresen elkísért az utolsó, Nagycétény felé induló buszhoz és illendően búcsúzott tőlem. Egy szombati napon megvettem a jegyemet és körülnéztem, hogy van-e üres hely a buszban. Akkor pillantottam meg Irénkét, egyedül ült az első ülésen, előtte hatalmas utazó kofferje. No, nem mondom, bizony megdöbbenem, mint a tolvajlason rajtakapott mintagyerek. Nagyon rideg volt a találkozásunk. Irénke nem írt, talán egy picit bántotta a lelkiismerete. Én pedig néhány perccel forró csókkal vettem búcsút a feketétől.

Az úton, hazafelé csak általános dolgokról beszélgettünk. Nem kértem számon, de meg sem kérdeztem, hogy miért nem írt? Ő sem kérdezte, hogy ki volt az a lány. A busztól segített nekem a koffert cipelni. Elég súlyos volt, biztosan könyvek voltak benne.

– Bírod, ne segítsék? – kérdezte. Birtam, de szerencsére közel laktam a buszmegállóhoz.

A kiskapuban édesanyja várta, úgy éreztem, hogy meglepődött, de megörült látásra. Befelé invitált:

– Gyere be, nem jössz be egy pillanatra?!

Elhárítottam azzal, hogy már későre jár az idő...

– Jól van, akkor búcsúzzatok el egymástól! – mondta és befelé indult az apró asszony a hatalmas kofferrel.

A búcsúzás nem tartott sokáig, de annál hosszabb volt az idő, amikor újra találkoztunk. Mint már jeleztem, szeptember elsejétől Nyitraonóvákön jelentkeztem a bányatelepen, illetve kocsival vittek, mert féltek, hogy elröpül a „madárka”. Nagyon fontos volt számukra minden ember, különösen az ifjabb generáció. Erre azonban majd talán máskor térek ki bővebben.

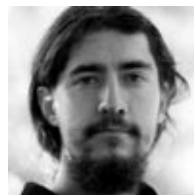
(folytatjuk)

HUmorzsák

Szigetvári-Szattinger Krisztián

2/3 oldala

Szigetvári János szellemében

Szigetvári-Szattinger Krisztián

Júliusi izzasztó rémrímek

Tengerész intése a földalattin

Matróz!

Ne metrózz!

Amnézia

Ami hirtelen jut eszembe

Bejegyzem a noteszembe.

Hiénaszülői intés

Hogy ne legyél enervált

Edd meg gyorsan a narvált!

Művész-párbeszéd

– Mit montá' Zsolt?

– Kérdeztem: mit montázsolt?

Fogyókúra

Akkor hatásos az anorexia

Ha már nem szorít az anorák szíja.

Hajléktalanszálló

Ha bejön a sok illetéktelen

Akkor bizony az illat éktelen.

King Diamond Griffin Thunderbolt

Budapest, Petőfi Csarnok
2006. május 14.

Heavy metal-történeti koncertnek lehettünk tanúi, hiszen a hangszálabrobata King Diamond először látogatott el hazánkba legendás zenekarával. Legutóbbi lemeze a XVIII. századi Budapesten játszódik, sőt magyar lányt vett feleségül, aki szerepel is a lemezen, jelenleg pedig férje zenekarával turnézik Európában! Ilyen háttérrel már éppen ideje volt ellátogatni Magyarországra. A két előzenekar színvonalas, de kissé sematikus heavy metal programját a keverőpult mögött felállított lelátóról kísértem figyelemmel. Több magyar zenekart ismerek, melyek a hazai körülmények ellenére összeszedettebb zenét játszanak!

King Diamond koncertje viszont maga volt a tökély! Alaposan megspékelték színházi elemekkel a bő százperces produkciót. A zenekar rácsok mögött és hatalmas piros fényt árasztó lepedők előtt csapott a húrokba és azonnal körülvelt bennünket az albumokról már jól ismert misztikus hangulatot árasztó dallamvilág. A konceptlemezek karakterei személyesen is felbukkantak a színpadon, King Diamond pedig egyik pillanatban a sztratoszféra magasságában énekelt, aztán a következő hangfekvéssel átmenet nélkül süvített a pokol legmélyebb bugyráig. A nagy hangerő miatt a magas hangok kissé elvesztek, de hátrébb állva már jól hallhatóan szól minden részlet. Javarészt az első lemezek kerültek terítékre az ősrájongók nagy-nagy örömeire.

A koncert varázslatosan zárult, mert a lelkes közönség visszahívó kórusát három ráadásal hálálta meg a zenekar. Utolsó számként King Diamond eredeti zenekarától, a Mercyful Fate-től pengettek el egy klasszikust.

SZIGETVÁRI KRISZTIÁN

Rónaky Edit

Diák- elszólások

Rónaky Edit

Irodalom

– Odüsszeusz a tengeren járva meghallotta a szirének gyönyörű szirénahangját.

– Ottó szerelmet vallott Melindának, de Bánk bán lebuktatta.

– A reneszánszt két szakaszra oszthatjuk: az első Janus Pannonius volt, a második Balassi.

– Márpedig el fog jönni a jobb kor, a költő szerint a tizedik versszakban.

– Jónás nagyon kivolt, mert az Úr még a tökét is leszárította.

– A Veres juhász magáévá tette a Bodri juhász egész nyáját.

– Mátyás király egész nap a bokorban guggolt, de a szarvas nem jött.

– A balladai homályt a hajdú jövetele oszlatta el.

– A harmadik versszak elején az író nem tud mit kezdeni magával.

– Juhász Gyula nem használ durva jelzőket, hanem lány szavakkal próbál imponálni Annának.

Történelem

– Lorántffy Zsuzsanna bús özvegységében számos ifjúval gyarapította a sárospataki kollégiumot.

– Rákóczi németnek nevelték, német nőt vett feleségül, de mindkettő csak részben sikerült.

– Az Akropolisz volt a nőstényfarkas, amely Rómeót és Júliát szoptatta.

– A történelem folyamán a pápák többet székeltek Rómában, mint Avignonban.

– A törökök a fejükön turbinákat hordtak.

– Az éhenhalt német sereg kitakarodott az országból.

Földrajz

– Az üstökös egy olyan csillag, amelynek magja van, és esés közben a farkát csóválja.

– A Vénusz egy olyan csillag, melyről az ókorban a szépséges nőket elnevezték.

– A svájciak sok tehenet és sajtot gyártanak.

Fizika

– A fonográf egy olyan lyuk, amelyből mindenféle hangok jönnek ki.

Biológia

– A pézsmá hasán lévő zacskóban illatszerek vannak.

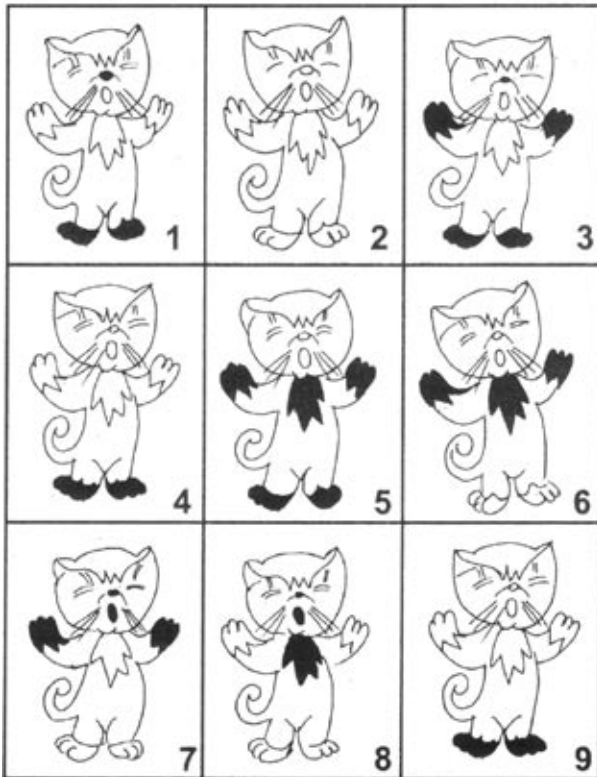
– Ha a tehén ellés után nem akarja lenyalni a borját, akkor ezt a munkát nekünk kell elvégeznünk helyette.

– A galambnak gömbölyű nyaka van.

– A nők minden munkára alkalmasak, de a szervezetük másra is szükséges.

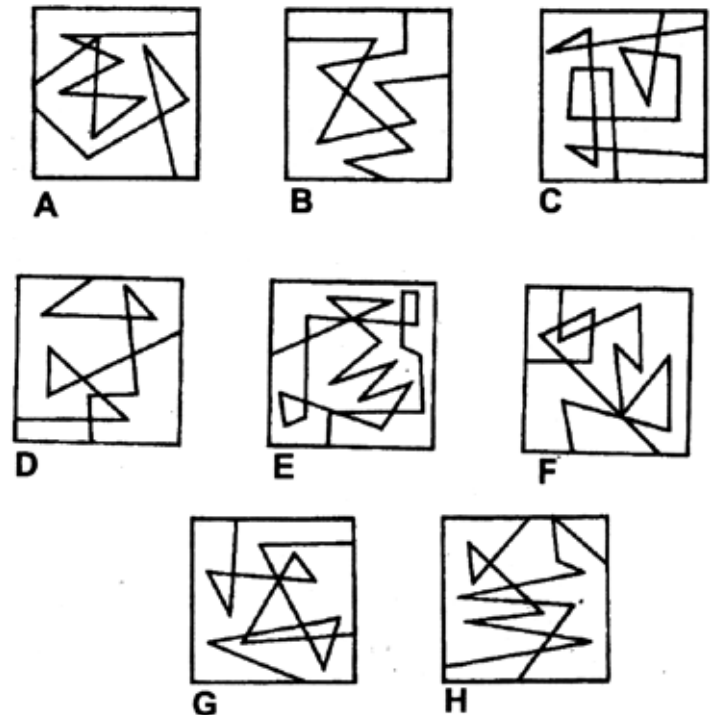
Logika- és memóriafejlesztés

Egyformák

A cicák közül kettő azonos. Melyik kettő?

Logikus

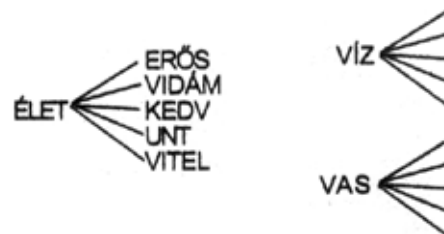
A nyolc rajz közül melyik nem illik a többi közé?

Számkereső

Mi kerül a kérdőjel helyére?

Szókereső

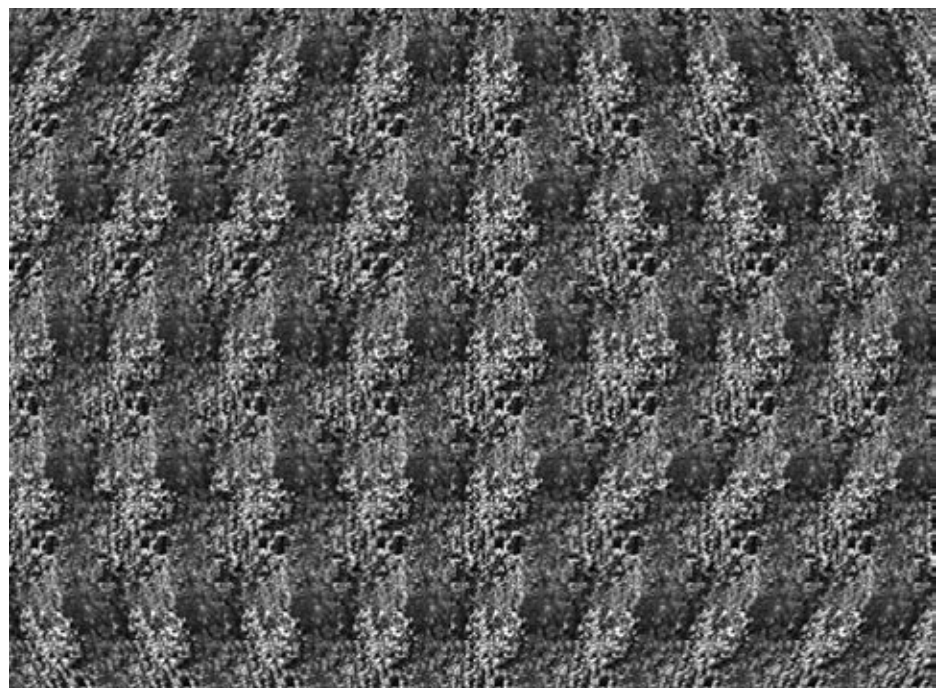

A feladat: az első példa szerint legalább öt szót kell találni, amely a megadott szóval értelmes összetételt alkot!

Tér-kép

A szöveg melletti képen felfedezhető egy elrejtett ábra, mégpedig térben érzékelhető!

A háromdimenziós kép úgy válik láthatóvá, ha a képet szorosan az orrunk elé tartva, a részletekre nem figyelve nézzük, majd lassan eltávolítjuk magunktól – olvasótávolságban kiderül, mi rejtőzik a képen!

P. dr. Vass László emlékezete

A közelmúltban hunyt el P. dr. Vass László, a ferences rend tagja, ezüstmisés áldozópap, tanár, a pécsi Collegium Seraphicum alapítója és első rektora.

Királyegyházán született 1935. június 6-án, biológia-földrajz szakos tanári diplomát szerzett, majd középiskolákban tanított 1979-ig. Ekkor szentelték pappá. Tamási, esztergomi, kecskeméti egyházi szolgálat után 1990-ben Pécsen megalapította a Collegium Seraphicum Egyetemi és Főiskolai Kollégiumot, amelynek 11 évig volt a rektora. A legendás, 1959-ben megszüntetett Szeráfi Kórust is újraindította működése idején Nagy Ernő karnagy.

Összegezvén pályáját elmondhatjuk, hogy papként 6300-szor mutatott be Szentmise-áldozatot, több mint 42 000 fiatalot tanított, nevelt és táboroztatott, a határon túli magyar diákokkal, a csángó fiatalokkal különösen sokat foglalkozott. Szeretett lényé nagy szakértelemmel, kitartással párosult. Tanítványai körében legendává vált, köztük e sorok írója is hálásan gondol rá, akit a pécsi Széchenyi Gimnáziumban tanított. Amikor a zsúfolásig megtelt Ferences templomban május 10-én a Mayer Mihály megyéspüspök által celebrált gyászmisén búcsút vettünk Tőle, pályáját e sorok írója méltatta. A fővárosi Ferences rendi templomban helyezték örök nyugalomra.

DR. VARGHA DEZSŐ

Bandi András

Kölcsön kenyér... avagy a (láthatatlan) Denevér bosszúja

Mit várhat egy néző, ha elmegy egy operettet megnézni? Először is, két-három óras felhőtlen szórakozást. Mire számíthat? Csodás díszletek között 19-20. századi kosztümökbe öltözött dámákat, szmokingba bújtatott úriembereket, akik csapják nekik a szelet. Aztán jön az esemény, mert minden operettben ott rejlik valahol az intrika, ami végeláthatatlan bonyodalmakhoz vezet. Általában a nők szövik – a férfiak derekasan helytállnak, azt gondolják, mindent ők irányítanak, hogy csak a végén derüljön ki, tulajdonképpen ők csak eszközök voltak. Bábuk. Amiket a nők rángattak madzagokon. Akárcsak az életben. A nők pedig, akár csak a macskák, most is talpra esnek.

Nem tudom, hogy nem maradt-e ki valami, de akár ez is egy jó operett receptje lehetne. Mint általában mindeniké. Akkor vajon miért jönnek el a színházlátogatók operettet nézni? Talán azért, hogy más kárán tanuljanak, vagy netán azért, hogy azon mulassanak? Mi az, ami jobb a mindennapjaink kisebb vagy nagyobb bosszúságainál? Talán az, hogy ez egy leűnt kor, és ma az egy főre eső grófok és hercegek száma látványosan csökkent? Pedig, szerintem álruhában itt vannak, csak sajnos a librettóírók még nem fedték fel őket, és Strauss sem terem minden bokorban. A kalandos úton, német és francia közvetítéssel Bécsbe jutott történetet Johann Strauss a maga képére formálta, „átírta keringőre”. A tapasztalatlan operett kedvelő csak kapkodja a fejét, hogy... „Jé, én már ezt, meg amazt a betétdalt is ismertem, csak azt nem tud-

tam, hogy a Denevér...” Igen, talán ez az ismerve, a mértékegysége a sikernek, amikor egy operett betétdalai önálló életet kezdenek élni, mindenki el tudja dúdolni, füttyörészni.

A Pécsi Nemzeti Színházban színpadra vitt nagyoperett, „A denevér” egy ilyen szerencsés

választásnak mondható. A karakterek szinte kivétel nélkül nagyon jól eltaláltak. Bár csak egy szereposztásban láttam, állítom, kis kihangsúlyozási problémától eltekintve, minden szereplő hozta az elvárt teljesítményt. Ha mégis ki kellene közülük emelnem párat, én épp a mellékszereplőkre tenném le a voksot, ők hagytak bennem mélyebb nyomot. A Stenczer Béla alakította fogházigazgató és az N. Szabó Sándor által alakított Frosh foglár párosa többször is nyílt tapsot aratott. Szerencsés választás volt az Alfréd szerepében Alessandro Codeluppi személye. Rubind Péter Dr. Blind ügyvéd szerepében, pedig nagyot alakított Az ő fellépései évről évre egy, egyre jobban kirajzolódó színészi tehetséget sejtetnek. A „nagyágyúk” pedig éltek a főszerepek adta hálás feladattal.

A díszletek praktikusak, könnyen átalakíthatóak, ugyanakkor „fényűzőek” voltak. Ha csak kis jelekben utaltak a helyszínre, mindenki számára nyilvánvalóak voltak a színváltások. A Halasi Imre által rendezett operettet a jövő évadban is láthatja a pécsi színházlátogató közönség.

Környezettudatos gazdálkodás

A közérdeklődésre számítható tanulmányt mutatott be a sajtó képviselőinek Báger Gusztáv professzor az Állami Számvevőszék Fejlesztési és Módszertani Intézet főigazgatója. A sajtótájékoztatón részt vett a parlament Környezetvédelmi Bizottságának képviselője és a Levegő Munkacsoport elnöke is. A főigazgató elmondta, hogy a tanulmányból három nagyon fontos következtetés vonható le, melyek a következők.

Rendkívül fontos a társadalom tudatos együttműködése, részvétele, a környezet védelmében, a környezeti károk elhárításában. Felhívta a figyelmet, hogy a

zöld irányzatok képviselőin és támogatóin kívül, akik amúgy világszerte sem sokan vannak, a társadalom zöme kellő módon nem foglalkozik ezzel.

Másodsorban a környezetvédelem jogi szabályozásáról megállapítható, hogy akár a nemzetközi, akár a magyar anyagot, vagy a kettőt együtt vesszük, rendkívül sokoldalú, átfogó és korszerű. Felhívta a figyelmet, hogy nemzeti szinten nem kizárt, a túlszabályozás ténye húzódik meg, de még sokkal kedvezőtlenebb a helyzet, ha a jogszabályok, a nemzetközi egyezmények „özöne” mögött a „letudás”, a „kipipálás”, a könnyű elszámolhatóság áll.

Harmadsorban a környezet állapotából, az utóbbi évek számtalan és egyre gyakoribb katasztrófális jellegű természeti csapásából viszont az olvasható ki, hogy az érintettek világszerte nem élnek a szabályozás adta lehetőségekkel. Nem tesznek kielégítően eleget a nemzeti és nemzetközi kötelezettségüknek sem. Akadályozzák az ilyen megállapodások létrejöttét, hatályba lépését. Jól példázta ezt, a kiotói egyezmény, amelyet éppen a szervezésében leginkább „érdekelt” országok – köztük az Egyesült Államok – még mindig nem írták alá.

SZARVAS ISTVÁN

» Rádióműsor «

RÉGIÓ RÁDIÓ – A Magyar Rádió Pécsi Körzeti és Nemzetiségi Stúdiója

Műsorrend magyar nyelven, hétköznapokon

HAJNALTÓL REGGELIG

FM 101,7 MHz, 71,81 MHz, AM 873 kHz

5.55	Műsorkezdés, hírek röviden
6.00	Reggeli Krónika – Kossuth Rádió
6.15	Dél-Dunántúli Krónika
6.23	Regionális lapszemle
6.30	Hírek, közlekedési információk
6.38	Sportösszefoglaló – Radity Milenko hírei
6.45	A Dél-Dunántúl híreiből
6.52	A nap témája – riportban
7.00 – 8.00	Az előző óra menetrendje
8.00	Hírek
8.05 – 9.00	Magazinóra riportokkal
9.00 – 12.00	Nyitott stúdió! Interaktív műsor sok-sok slágerrel. Felelős szerkesztő: <i>Gombár Gabriella</i>
12.00	Déli Krónika

DÉLUTÁN

FM 101,7 MHz, AM 873 kHz

13.00	Dél-után – a Régió Rádió zenés magazinműsora, benne többek közt: HÉTFŐ: Vitaforum politikussal, Auto-motor 101.7 (Szerkesztő: <i>Gungl László</i>)
KEDD:	A jövő útjai – regionális térségfejlesztési óra, Ezerszínű Baranya (turisztikai magazin kéthetente), zöld magazin; (Szerkesztő: <i>Kovács Miklós</i>)
SZERDA:	„Jelige” – Apróhirdetések, nagy történetek... Különleges apróhirdetések története után nyomozunk 15 órától <i>Gombár Gabival, Völgyesi Nikolettal, Zsoldos Lászlóval és Kovács Miklóssal</i> ; Fogadó – gasztronómiai magazin; (Szerkesztő: <i>Zsoldos László</i>)
CSÜTÖRTÖK:	Színház-tér (színházi magazin); Somogyi történetek (Szerkesztő: <i>Nagy Gábor és Koszits Attila</i>)
PÉNTEK:	Filmmagazin, hagyományápolás órája, életmód-magazin; (Szerkesztő: <i>Varga László</i>)
18.00	Esti Krónika
19.00	Estidőben! – szórakoztató műsor telefonos játékokkal és oldies-slágerrel, nosztalgia-muzsikával 22 óráig;

Hétfői műsorrend magyar nyelven

Szombat

9.00 – 12.00	Jó pihenést! – magazinműsor <i>Völgyesi Nikolettal</i>
12.00	Déli Krónika
13.00	Hangulatbrigád! Élet, zene, fiatalság – a Régió Rádió ifjúsági műsora
14.00	Édes Éter! – interaktív telefonos kívánságműsor 18 óráig <i>Bizse Ferenc- cel</i>
18.00	Esti Krónika
19.00	Estidőben!

Vasárnap (hírek óránként)

8.00	„Kapocs” – ökumenikus magazin
9.00	Művészbemutató, Somogyi magazin, Tolnai magazin (heti forgóban)
10.00	Archivumunk értékei ill. portréműsor
11.00	Zenés kívánságműsor minden vasárnap. (Telefonszám az adás idején: 72/518-318.
Pf.: 200.	Levélben is várjuk a kéréseket, üzeneteket: PÉCSI RÁDIÓ, Pécs, 7601
12.00	A levelezőlapra írják rá: „Vasárnapi kívánságműsor”)
14.00	Déli Krónika
14.00	Kórusdobogó, Komolyzenei kaleidoszkóp, Lemezörze (heti forgó)
15.00	Ismétlőóra
16.00	„MÁS” – a Dél-Dunántúlon élő kisebbségek magyar nyelvű műsora
17.00	Pannon koncerttükör – a Pannon Filharmonikusok Pécs és a Régió Rádió közös
19.00	műsora (A sorozat szerkesztője: <i>Kovács Attila</i>) Estidőben – sportos formában! Minden hónap első vasárnapján jelentkezik a „Magyar sport élő legendái” című rovatunk;

Nemzetiségi műsoraink

Horvát nyelven:

AM 873 KHz 9.00 – 10.30, 20.00 20.30

Német nyelven:

AM 873 KHz 10.30 – 12.00, 19.30 – 20.00

Szerb nyelven:

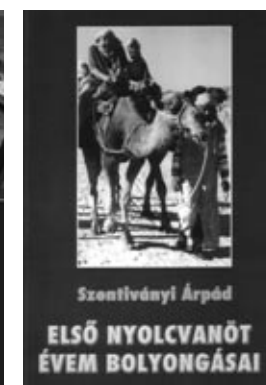
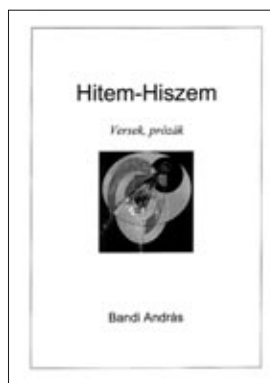
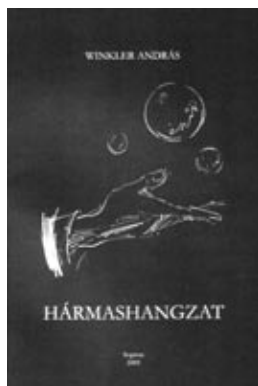
AM 873 KHz 13.00 – 14.00, 20.30 – 21.30

A pécsi Régió Rádió elérhetőségei:

Telefon: 72/518-333, Fax: 72/518-320

E-mail: pecsiradio@radio.hu

Net: www.pecsiradio.hu

K
ö
n
y
v
a
j
á
n
l
ó
n
k

Július – Nyárhó, Szent Jakab hava						
H	K	Sze	Cs	P	Szo	V
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20 L	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

☉ Első negyed   ○ Újhold   ☼ Kőd
 ☽ Utolsó negyed   ♀ Csapadék   * Hó
 ● Telihold   L Lehülés

Megjegyzés: Az újhold (○) előtt és közben hidegfronti hatás várható. A telihold (●) előtti napokban és közben melegfronti hatás várható.

Kéri János

Gazdanaptár

- Ahogy egyre melegebb lesz, növényeink is egyre szomjasabbak, vízigényük nagyon megnő. Bőségesen öntözzünk a nyári hónapokban – legjobb estéknél, amikor a talaj jobban megőrzi a hűs vizet.
- Figyelem! Itt az ideje, hogy vessünk újra jégsalátát, karalábét és bokorbabot. A téli reteknek is földben már a helye!
- A nyári évelők júliusban kezdenek virágozni. Az elhervadt, elfonnyadt részeket azonnal távolítsuk el róluk.
- A gyepek 8-10 naponta egyszerre kb. 10-15 mm vízre van szüksége. Lehetőleg estefelé locsoljunk, így a fű hosszabb ideig megtartja a nedvességet.
- A gyümölcsöskertben a késői meggynek, a ribizlinek és az egresnek most van itt a szedési ideje.
- Jakab napján beérik a zab, ha nem vágjuk le, elrepiül.
- Anna napján, ha megázik a kukorica, bő termés lesz.

Júliusi névnapok

1. szombat	Tihamér, Annamária
2. vasárnap	Ottó, Ottokár
3. hétfő	Kornél, Soma
4. kedd	Ulrik
5. szerda	Emese, Sarolta
6. csütörtök	Csaba
7. péntek	Apollónia
8. szombat	Ellák, Edgár
9. vasárnap	Lukrécia
10. hétfő	Amália, Alma
11. kedd	Nóra, Lili
12. szerda	Izabella, Dalma
13. csütörtök	Jenő
14. péntek	Örs, Stella
15. szombat	Henrik, Roland
16. vasárnap	Valter
17. hétfő	Endre, Elek
18. kedd	Frigyes, Kamill
19. szerda	Emília
20. csütörtök	Illés
21. péntek	Dániel, Daniella
22. szombat	Magdolna, Magda
23. vasárnap	Lenke, Borisz
24. hétfő	Kinga, Kincső
25. kedd	Kristóf, Jakab
26. szerda	Anna, Anikó
27. csütörtök	Olga, Liliána
28. péntek	Szabolcs, Alina
29. szombat	Márta, Flóra
30. vasárnap	Judit, Xénia
31. hétfő	Oszkár

Július 7., péntek

Pécs: Hannes Rader (Ausztria), Gerzson Pál, Bachmann Zoltán, Szabó László, Csóti Gábor, Bálint Ferenc és Trischler Ferenc művei láthatók a Pécsi Műhelygalériában (Várady Antal u. 5/a). Nyitva: kedd-péntek 12-17 óra, szombat: 9-12-ig.
 Mohács: Bosnyák Mihály és tanítványainak kiállítása a Volksbank mohácsi fiókjában, szeptember 20-ig.
 Kaposvár: „Helyettem a templomjaim beszéljenek” – dr. Szigetvári György építész-tervező fotókiállítása a Szentjakabi Bencés Apátság Romkert földszinti galériáján szeptember 30-ig.
 Szekszárd: Szabó Dezső (1888-1971) festőművész emlékkiállítása a Wosinsky Mór Megyei Múzeumban. Megtekinthető: augusztus 31-ig.
 Pécs: Tankó Zsuzsanna tűzzománcainak kiállítása a Gyöngyszem Galériában (Tímár u. 23.). Megtekinthető július 20-ig, hétfőtől péntekig 9-17 óráig.
 Sellye: Ormánsági Nemzetközi Festő és Faszobrász Alkotótábor, július 1-16. (Telefon: 73/480-245)

Július 8., szombat

Tolna: VI. TolnaArt Művészetalakozó. Kiállítók: Bíró Annamária (1951-1998) fazekas, a Népművészet Mestere, Strissowszky Szilárd festőművész és Pál Bözsi babakészítő.
 Orfű: Kemencés Napok, július 8-9. (Telefon: 72/598-116)
 Csokonyavisonta: Kalácskarnevál (Telefon: 82/508-151, Tourinform Somogy megye)
 Miklósi: Szárnyas ételek sütő- és főzőversenye (Telefon: 82/508-151)
 Nagyatád: Palacsintáskirály-választás (Telefon: 82/508-151)

Július 10., hétfő

Szekszárd: Forma Symposion szobrász alkotótábor, július 10-től augusztus 5-ig (Pollack Mihály u. 43.). A tábor üzemeltetője és művészeti vezetője: Szatmári Juhos László szobrászművész.

Július 11., kedd

Dunaszekeső: LUGIO Napok, július 11-16. (Telefon: 69/505-515, Tourinform Mohács)

Július 13., csütörtök

Kaposvár: 21 óra – Valaki vigyáz rám... A kaposvári Csiky Gergely Színház musical műsora. Szentjakabi Nyári Esték.
 Balatonfüred: Jazz Fesztivál, július 13-15. (érdeklődni lehet: balatonfured@tourinform.hu, telefon: 87/580-480)

Július 15., szombat

Szekszárd: 8-18 óráig – Ön még látta? Segítsen, hogy újra láthassuk! – Műsoros „bolhapiac” Szabó Dezső vasúti festményeiért a Garay téren.
 Balatongyörök: Magyar-német nap, strand, szabadtéri színpad.

Július 16., vasárnap

Szekszárd: Nemzetközi Rézfüvös Napok, július 16-22. Művészetek Háza.

Július 19., szerda

Sárpilis: Sárközi Lakodalom, július 19-23.

Július 20., csütörtök

Kaposvár: 21 óra – Ez vagy – Össznépi Hairgelődés – a Roxínház előadása. Szentjakabi Nyári Esték.
 Pécs: Inherit to Innovate – 10. Jubileumi ICWiP, Pécsi Nemzetközi Kultúrhét ifjúsági fesztivál, július 20-30. (telefon: 72/514-818)
 Bóly: Kántor Rock a Kántor-réten, július 20-22. (telefon: 68/368-100 Tourinform Bóly)

Július 22., szombat

Kaposvár: 21 óra – Francois Villon: Befogad és kitaszít a világ – a Lorántffy Színjátszó Csoport előadása a Szentjakabi Nyári Estéken
 Balatonboglár: Balaton-átúszás, halászléfőző-verseny, Platán strand

Július 23., vasárnap

Mesztegyő: Rétesfesztivál (82/508-151 Tourinform Somogy megye)

Július 28., péntek

Kaposvár: 21 óra – Nemzetközi néptánc gála – közreműködik a görög Perahora és egy olasz néptáncgyűttes. Szentjakabi Nyári Esték.

Július 29., szombat

Kaposvár: 21 óra – Francois Villon: Befogad és kitaszít a világ – a Lorántffy Színjátszó Csoport előadása a Szentjakabi Nyári Estéken
 Kárász: Erdők Ízei – Ízes Erdők – Erdei Gombás Ételek Fesztiválja, július 29-30. (telefon: 72/420-074 Tourinform Kárász)
 Gadány: Kukoricás Ételek Fesztiválja (telefon: 82/508-151 Tourinform Somogy megye)
 Segesd: Prósa-parádé (telefon: 82/508-151 Tourinform Somogy megye)
 Nagynyárád: Országos Képfestő Fesztivál, július 29-30. (telefon: 69/505-515 Tourinform Mohács)
 Siklós: IV. Strandfesztivál a városi strandfürdőben, július 29-30. (telefon: 72/579-090 Tourinform Siklós)

Július 30., vasárnap

Somogyvámos: Vegetárius Ételek Fesztiválja (telefon: 82/508-151 Tourinform Somogy megye)

Augusztus 3., csütörtök

Kaposvár: 21 óra – Világhírű dallamok 2. – a Füred Rock Szín Kör előadása, musical gála a Szentjakabi Nyári Estéken.

Augusztus 4., péntek

Bonyhád: Bukovinai találkozások – XVII. Nemzetközi Folklórfesztivál, augusztus 4-6.
 Sellye: X. Dinnyefesztivál, augusztus 4-6. (telefon: 73/480-245)
 Harkány-Siklós-Villány: Mediterrán Tenkesalja Fesztivál, augusztus 4-6. (telefon: 72/579-427)

Augusztus 5., szombat

Kaposvár: 21 óra – Shakespeare monológok – a Lorántffy Színjátszó Csoport előadása a Szentjakabi Nyári Estéken
 Nagyharány: Illés Sándor Emlékverseny – Lovasnap. (telefon: 72/379-618)
 Véménd: Székely pávakör és vendégeinek műsora (telefon: 69/340-011)
 Pécsvárad: Szent István napok a Pécsvárad Várban, augusztus 5-20. (telefon: 72/465-123)

Ez a Hetedhéthatár 212. száma

